

Klimatstrategi för Örebro kommun.

Mål och delmål för 2020 och 2030

Antagen av Kommunfullmäktige 15 juni 2016.

Dokumentansvarig på politisk nivå: Kommunfullmäktige

Dokumentansvarig på tjänstemannanivå: Processledare för Hållbar utveckling

Sammanfattning

Långsiktigt övergripande mål:

”Klimatbelastningen per person i Örebro kommun ska vara på en nivå som, om den tillämpas globalt, inte äventyrar jordens klimat. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras.”

Etappmål för Örebro kommun som geografiskt område, för de delar strategin omfattar:

- Minskad klimatbelastning med 40 procent per invånare 2000–2020.
- Minskad klimatbelastning med 70 procent per invånare 2000–2030.
- Minskad klimatbelastning med 100 procent per invånare till 2045.

Delmål för Örebro kommun som geografiskt område:

- Kommunen ska aktivt påverka högre beslutsnivåer för mer klimatsmarta styrmedel.
- Samhällsplanering ska användas som verktyg för att minska klimatpåverkan.
- Det ska gå lätt att tanka biogas i Örebro kommun.
- Kommunen ska samverka mer med företag, organisationer och akademien för att minska klimatpåverkan.
- Företagstillsyn med fokus på energieffektivisering ska öka.
- Kommunen ska verka för att förmedla förnybar elproduktion till företag och organisationer.
- Kommunkoncernen ska verka för mer klimatsmart fjärrvärme och fjärrkyla.
- Kommunen ska uppmana till en klimatsmart vardag genom fler personliga erbjudanden och utmaningar.
- Kommunens klimatkommunikation i samband med systemförändringar ska förbättras.

Etappmål för Örebro kommun som organisation:

- Minskad klimatbelastning med 80 procent per invånare 2000–2020.
- Klimatneutral kommunkoncern 2030.

Delmål för Örebro kommun som organisation:

- Den årliga användningen av el och fjärrvärme inom kommunkoncernen ska minska med 19 respektive 47 GWh mellan 2014 och 2020. Till 2030 ska den årliga användningen av el och fjärrvärme ha minskat med 39 respektive 83 GWh, jämfört med 2014.
- Kommunens fordonspark ska bli mer klimatsmart.
- Andelen förnybara drivmedel ska öka i egen verksamhet och vid upphandling av entreprenader.
- Tjänsteresor och arbetsresor ska bli mer klimatsmarta.
- Klimatbelastningen per kg inköpta livsmedel ska minska med 20 procent till 2020 och 46 procent till 2030, jämfört med nivån 2014.

- Mängden matsvinn från måltider inom kommunens organisation ska uppgå till högst 10 procent 2020 och högst 8 procent 2030.
- Andelen ekologiska livsmedelsinköp ska uppgå till 80 procent 2020 och andelen inköp av närproducerade livsmedel ska uppgå till minst 20 procent 2020.
- Alla inköp av kaffe, te, bananer, kakao och drickchoklad samt 50 procent av chokladkonfektyr ska vara etiskt märkta 2020.
- Örebro kommuns verksamheter ska följa konceptet Smartare mat.
- Klimatbelastningen från byggentreprenader och byggprodukter ska minska.
- Klimatbelastningen från inköp och drift av IT-produkter ska minska.
- Klimatbelastningen från anläggningsentreprenader ska minska.
- Klimatbelastningen från avfall ska minska och materialåtervinningen ska öka.
- Kommunen ska bidra till ökad produktion av förnybar elenergi och biogas med 114 respektive 17 GWh från 2014 till 2020. Till 2030 ska det årliga bidraget av förnybar elenergi och biogas ha ökat med 129 respektive 22 GWh, jämfört med 2014.
- Upphandling ska användas som verktyg för att minska Örebro kommuns klimatpåverkan.
- Klimatbelastningen från kommunens kapitalförvaltning ska vara lägre än jämförbara index och ska årligen minska, med ambitionen att vara klimatneutral 2030.
- Den externa låneskulden ska förpackas i gröna obligationer där så är möjligt.
- De event Örebro kommun anordnar eller ger bidrag till ska vara hållbara ur klimatsynpunkt.

Innehåll

Sammanfattning	3
1. Inledning.....	7
Varför en klimatstrategi?	7
Klimatstrategins relation till andra styrdokument	7
Två klimatstrategier i en.....	7
Uppföljning och revidering	8
Hur klimatstrategin kommit till.....	8
2. Övergripande mål.....	9
Långsiktigt mål.....	9
Mål för minskad klimatpåverkan 2045.....	9
3. Örebro kommun som geografiskt område.....	10
Etappmål.....	10
Insatsområden och delmål.....	11
<i>Geo1. Minskad klimatbelastning från värme, el och transporter i den kommunala organisationen.....</i>	<i>12</i>
<i>Geo2. Tillförsel av ny förnybar energi inom kommunkoncernen.....</i>	<i>12</i>
<i>Geo3. Förändringar till följd av beslut av andra aktörer</i>	<i>12</i>
<i>Geo4. Klimatsmart samhällsplanering</i>	<i>13</i>
<i>Geo5. Underlätta för ökad användning av biogas.....</i>	<i>13</i>
<i>Geo6. Samverkan med företag, organisationer och akademien</i>	<i>14</i>
<i>Geo7. Ökad klimatkommunikation med örebroarna.....</i>	<i>16</i>
4. Örebro kommun som organisation	18
Etappmål 2020 respektive 2030	18
Insatsområden och delmål.....	18
<i>Org1. Effektivare energianvändning</i>	<i>19</i>
<i>Org2. Resor och transporter</i>	<i>20</i>
<i>Org3. Smartare mat</i>	<i>22</i>
<i>Org4. Produkter</i>	<i>25</i>
<i>Org5. Tillförsel av ny förnybar energi.....</i>	<i>26</i>
<i>Org6. Upphandling</i>	<i>27</i>
<i>Org7. Gröna finanser</i>	<i>28</i>
<i>Org8. Hållbara event</i>	<i>29</i>
5. Klimatstrategins konsekvenser	30
Ekologisk hållbarhet.....	30
Ekonomisk hållbarhet	30
Social hållbarhet	30
Ekonomiska konsekvenser för kommunkoncernen	31
Bilaga 1: Delmål per nämnd och bolag	33
Kommunstyrelsen	33
<i>Huvudansvar.....</i>	<i>33</i>
<i>Delansvar.....</i>	<i>34</i>
Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden	36

Huvudansvar	36
Programnämnd samhällsbyggnad	37
Huvudansvar	37
Miljönämnden	37
Huvudansvar	37
Byggnadsnämnden	38
Huvudansvar	38
Fritidsnämnden	38
Huvudansvar	38
Tekniska nämnden	38
Huvudansvar	38
Delansvar	39
Förskolenämnden och Grundskolenämnden	39
Huvudansvar	39
Gymnasienämnden	41
Huvudansvar	41
Vård- och omsorgsnämnd väster och Vård- och omsorgsnämnd öster	42
Huvudansvar	42
Futurum	43
Huvudansvar	43
Delansvar	44
Gustavsvik	44
Huvudansvar	44
Delansvar	44
Kumbro	45
Huvudansvar	45
Delansvar	45
Västerporten	45
Huvudansvar	45
Delansvar	45
Örebrobostäder (ÖBO)	46
Huvudansvar	46
Delansvar	46
Örebroporten	46
Huvudansvar	46
Delansvar	47
Bilaga 2. Avgränsningar och grundläggande antaganden	48

1. Inledning

Varför en klimatstrategi?

Klimatförändringarna är en av vårt sekels största utmaningar. Det råder idag bred enighet om att temperaturökningen måste begränsas för att inte riskera de grundläggande förutsättningarna för livet på jorden, som tillgång till vatten, livsmedelsproduktion, hälsa och ekosystemtjänster. För att klara de politiska målen måste utsläppen minska kraftigt och dessutom inom en nära framtid.

Den omställning av samhället vi står inför måste ske globalt, men även lokalt. Med denna klimatstrategi, som bygger på den klimatplan som antogs 2010, vill Örebro kommun gå i frontlinjen och visa att en aktiv klimatpolitik kan vara en hävstång för långsiktigt hållbar utveckling på alla plan.

Klimatstrategins relation till andra styrdokument

Örebro kommuns arbete med ekologisk hållbarhet tar sitt avstamp i det miljöprogram som antogs 2010. Där är klimat ett av fem fokusområden. När klimatstrategin antas ersätter den befintlig klimatplan (antagen 2010). Klimatstrategin ersätter också den biogasstrategi som antogs 2013 (Ks 524/2012).

Klimatstrategin är ett styrande dokument med förslag till åtgärder som ska utgöra underlag till Övergripande strategier och budget, samt verksamhetsplanering för nämnder och bolag. Klimatstrategin ger en samlad bild av klimatfrågan i Örebro och vad kommunen planerar att göra för att det övergripande målet ska kunna uppnås. Strategin har en nära koppling till andra styrdokument, bland annat översiktsplan, trafikprogram och avfallsplan.

Frågan om hur vi anpassar oss till ett förändrat klimat ingår inte i strategin.

Två klimatstrategier i en

Klimatstrategin har två delar: en för den egna organisationen (kommunkoncernen) och en som gäller det geografiska området, dvs. alla som bor, verkar och färdas inom kommunens gränser. I båda fall finns en beskrivning av mål, delmål och förslag på möjliga åtgärder till 2020 respektive 2030. Avgränsningarna skiljer sig åt, men i största utsträckning försöker vi fånga upp de effekter vår konsumtion ger upphov till, oberoende av var de inträffar, inte bara de faktiska utsläppen som sker inom kommunens gränser. Avgränsningar och vissa grundläggande antaganden redovisas i bilaga 2.

Som fördjupning till klimatstrategin finns en underlagsrapport som beskriver hur vi kommit fram till målen och de föreslagna åtgärderna. I underlagsrapporten finns även konsekvensbeskrivningar.

Uppföljning och revidering

Regelbunden uppföljning är en förutsättning för att kunna bedöma effekten av gjorda insatser. Samtliga nämnder och bolag med egna åtaganden i strategin ska enligt Kommunstyrelsens anvisningar rapportera resultat som en del i årsredovisningen. Det är Kommunstyrelsens uppgift att årligen presentera en skriftlig utvärdering av utvecklingen på området för kommunen som helhet. En indikator, till exempel i form av ett klimatindex för den sammanlagda klimatbelastningen, bör även finnas med och presenteras i årsredovisningen. En bredare genomlysning ska ske en gång per mandatperiod. Statistiken för uppföljning ska redovisas könsuppdelad i de fall det är relevant och möjligt. Klimatstrategin ska revideras senast 2020.

Hur klimatstrategin kommit till

Ett förslag till klimatstrategi för Örebro kommun arbetades fram våren 2015. Projektet hade arbetsgrupper med deltagare från kommunala förvaltningar och bolag samt flera externa aktörer. Kommunstyrelsens utskott för näringsliv och tillväxt var politisk styrgrupp och som intern referensgrupp fungerade kommundirektörens ledningsgrupp, bestående av samtliga förvaltningschefer. Projektgrupp samt deltagare i de olika arbetsgrupperna finns angivna i bilaga till underlagsrapporten.

Ett förslag till klimatstrategi var ute på en remiss mellan den 18 november 2015 och den 29 februari 2016. Efter bearbetning av remissvar antogs klimatstrategin av Kommunfullmäktige den 15 juni 2016.

2. Övergripande mål

Långsiktigt mål

Det långsiktiga övergripande målet för Örebro kommuns klimatarbete lyder:

”Klimatbelastningen per person i Örebro kommun ska vara på en nivå som, om den tillämpas globalt, inte äventyrar jordens klimat. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras.”

Formuleringen återfinns i kommunens miljöprogram och ansluter till det nationella miljökvalitetsmålet.

Mål för minskad klimatpåverkan 2045

Såväl Sverige som EU har antagit det så kallade tvågradersmålet, som innebär att medeltemperaturen på jorden inte får öka mer än två grader över förindustriell nivå. Tvågradersmålet var utgångspunkt i förhandlingarna, som hölls i Paris i slutet av 2015 (COP21), om ett nytt globalt klimatavtal.

Klimatavtalet slår fast att den globala temperaturökningen ska hållas väl under två grader, med en och en halv grad som målsättning. Det är nu upp till respektive land att agera och redogöra för sitt bidrag till att uppfylla målet. Sverige ska ligga i framkant och har som ambition att bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer, ett initiativ som bland annat Örebro kommun ställt sig bakom¹.

Med utgångspunkt från ambitionerna i Parisavtalet har Miljömålsberedningen i ett delbetänkande tagit fram ett förslag till klimatpolitiskt ramverk (som även föreslås kompletteras med en klimatlag) som innehåller ett långsiktigt mål om att Sverige, senast 2045, inte ska ha några nettoutsläpp² av växthusgaser. Detta innebär att Sveriges vision om att uppnå netto-noll-utsläpp till 2050 tidigareläggs.³

Klimatmålet innebär utsläpp på mindre än ett ton per invånare 2045⁴ och det långsiktiga målet för Örebro kommun som geografiskt område är därmed:

- **Klimatbelastningen per invånare ska 2045 uppgå till max 1 ton per invånare.**

Eftersom vissa aktiviteter, t.ex. livsmedelsproduktion, aldrig kan nå noll kan vi behöva komplettera med ”negativa utsläpp”, dvs. åtgärder för lagring av kol i växtlighet eller berggrund för att nå målet.

¹ Regeringskansliet, 2016: Fossilfritt Sverige. <http://www.regeringen.se/regeringspolitik/fossilfritt-sverige/>

² För att uppnå netto-noll-utsläpp av växthusgaser kan även t.ex. koldioxidlagring och upptag av koldioxid i skog och mark (kolsänkor) inkluderas.

³ Statens offentliga utredningar (SOU 2016:21): Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige. Delbetänkande av Miljömålsberedningen, Stockholm 2016.

⁴ Målet bygger på ambitionen att temperaturökningen ska begränsas till en och en halv grad.

3. Örebro kommun som geografiskt område

Etappmål

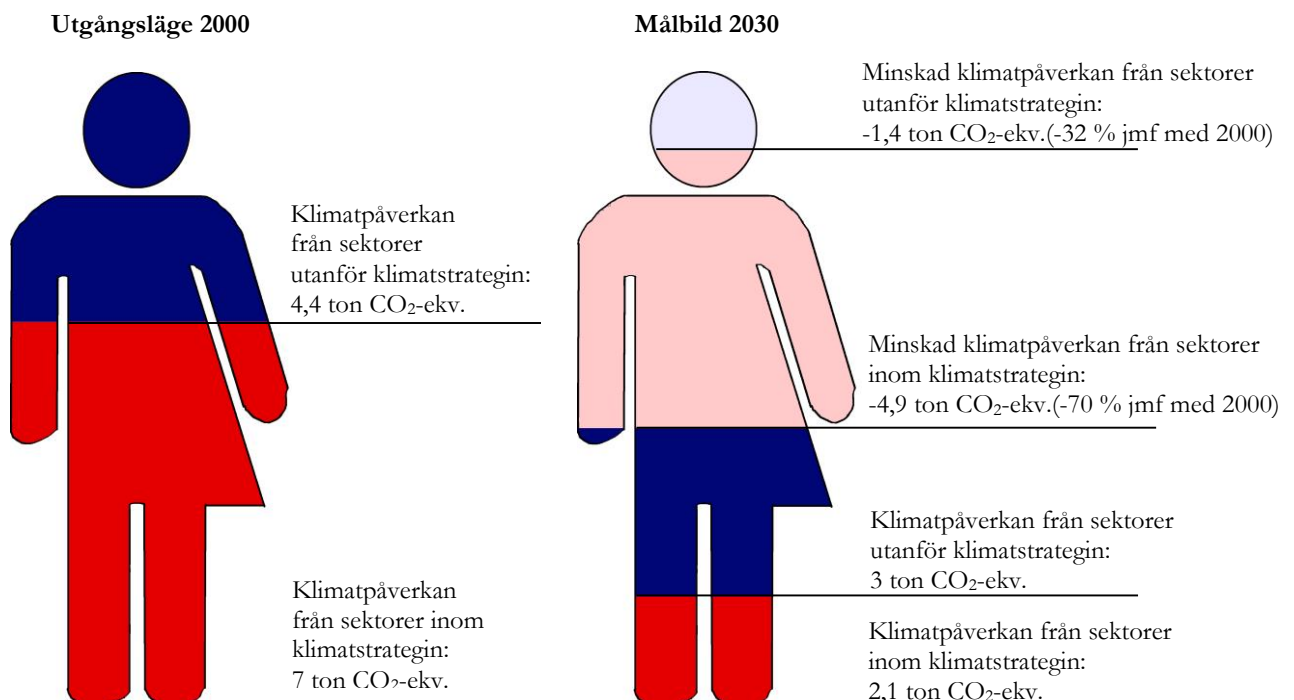
Klimatbelastningen från det geografiska området Örebro kommun omfattar i klimatstrategin alla aktiviteter inom kommunens gränser i fråga om elanvändning, uppvärmning och transporter. Det innebär att det finns flera sektorer som inte ingår. Eftersom de sektorer som ingår i strategin är lättare att göra fossilfria än andra sektorer måste de bära en större del av minskningen. Se underlagsrapporten för mer information.

För att nå målet till 2045 om max ett ton koldioxidekvivalenter per invånare behöver örebroarnas klimatbelastning från de sektorer som ingår i strategin minska enligt följande:

- **Minskad klimatbelastning med 40 procent per invånare 2000–2020.**
- **Minskad klimatbelastning med 70 procent per invånare 2000–2030.**
- **Minskad klimatbelastning med 100 procent per invånare till 2045.**

Etappmålen kräver omfattande åtgärder som kommunen inte direkt kan påverka, vilket gör att målen kan komma att behöva revideras i en framtida översyn av klimatstrategin.

Figur 1. Klimatpåverkan för en genomsnittlig örebroare vid utgångsläget 2000 samt målbilden för 2030.

Insatsområden och delmål

Delmålet till 2020 kan uppnås till följd av förändringar på tre områden:

1. Geo1: Minskad klimatbelastning från värme, el och transporter i den kommunala organisationen⁵
2. Geo2: Tillförsel av ny förnybar energi inom kommunkoncernen⁶
3. Geo3: Förändringar till följd av beslut av andra aktörer

Vilken effekt som uppnås på respektive område framgår av figur 2 och i underlagsrapporten till strategin. Värt att notera är att vi räknar med en ambitiös klimatpolitik i Sverige och inom EU.

Mellan 2020 och 2030 sker förändringar inom samma tre områden som ovan, men de bedöms inte vara tillräckliga för att nå målet minus 70 procent till 2030. Med den klimatbelastning vi räknar med som realistisk 2030 sker bara en minskning på 60 procent per invånare jämfört med år 2000. För att nå målet krävs ökade insatser utanför kommunens ansvarsområde.

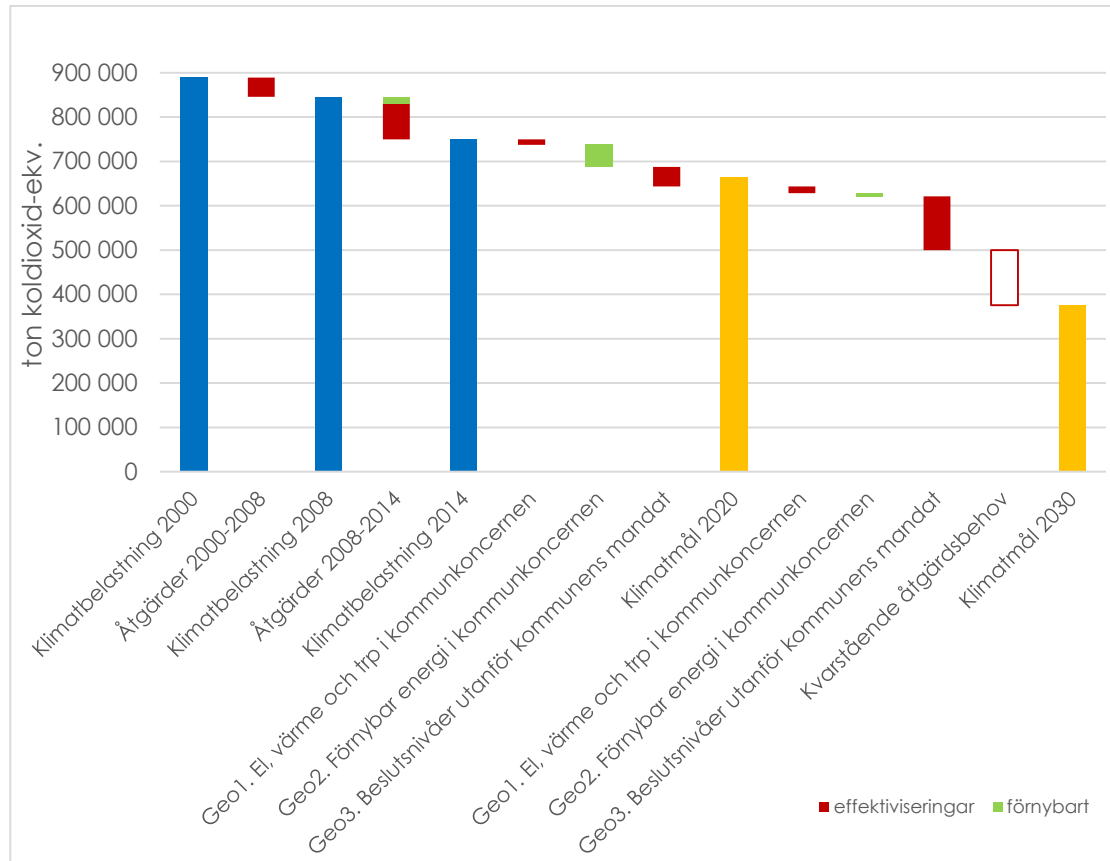
Utöver ovanstående kvantifierbara insatsområden bedömer vi att det finns behov av stödjande insatser inom fyra områden:

- Geo4: Klimatsmart samhällsplanering
- Geo5: Underlätta för ökad användning av biogas
- Geo6: Samverkan med företag, organisationer och akademien
- Geo7: Klimatkommunikation med örebroare

⁵ Beskrivs närmare i avsnittet för kommunkoncernen.

⁶ Beskrivs närmare i avsnittet för kommunkoncernen.

Figur 2. Delmålstrappa för minskad klimatbelastning inom det geografiska området Örebro kommun med 70 procent per invånare från 2000 till 2030. Blå staplar är faktisk klimatbelastning respektive år och gula staplar är målnivåer för 2020 respektive 2030. Röda staplar är minskad klimatbelastning genom effektiviseringar, medan gröna staplar är klimatnytta från tillförsel av förnybar energi. Ofylld stapel visar på behov av ytterligare åtgärder.

Geo1. Minskad klimatbelastning från värme, el och transporter i den kommunala organisationen

Se delmål och förslag till åtgärder under avsnittet Org1 och Org2.

Geo2. Tillförsel av ny förnybar energi inom kommunkoncernen

Se delmål och förslag till åtgärder under avsnittet Org5.

Geo3. Förändringar till följd av beslut av andra aktörer

Delmål Geo3. Kommunen ska aktivt påverka högre beslutsnivåer för mer klimatsmarta styrmedel.

Målansvariga: Kommunstyrelsen, Programnämnd samhällsbyggnad

Förslag till åtgärder för nämnder och bolag att genomföra de närmaste åren:

- Kommunen bör genom aktivt deltagande i olika nätverk påvisa behovet av åtgärder på dessa nivåer för att klara både nationella och lokala klimatmål.

Geo4. Klimatsmart samhällsplanering

Delmål Geo4. Samhällsplanering ska användas som verktyg för att minska klimatpåverkan.

Målansvariga: Programnämnd samhällsbyggnad, Byggnadsnämnden

Kommunens viktigaste styrdokument på området är *översiktsplanen*. Befintlig översiktsplan, som ska revideras 2016–2017, ger bra stöd för en klimatsmart planering. Det finns även en *handlingsplan för stadens byggande* som förklarar och utvecklar de skrivningar som finns i översiktsplanen om bland annat förtätning. Även den ska revideras och delvis inarbetas i den nya översiktsplanen. Därtill finns ett *trafikprogram* med ställningstaganden kring trafik som även ska komma in i den nya översiktsplanen. Slutligen finns ett *regionalt planeringsunderlag* som komplement till regionala utvecklingsstrategin, som är viktigt eftersom en stor del av de längre resorna i kommunen har sin start- eller målpunkt i andra kommuner.

Förslag till åtgärder för nämnder och bolag att genomföra de närmaste åren:

- Utredda hur kommunen kan bidra till hållbarhet vid nybyggnation så att byggare och fastighetsägare med höga ambitioner gynnas (vid marktilldelning).
- I den mån det är möjligt och lämpligt hjälpa ansvarig nätägare i deras uppdrag att öka anslutningen till fjärrvärme och fjärrkyla.
- I möjligaste mån planera nya områden för goda möjligheter att producera solel, t.ex. genom orientering av bebyggelsen och för att undvika skuggningseffekter.
- Ta fram en kommunövergripande policy för laddinfrastruktur för elfordon.
- Med hjälp av översiktsplan, trafikprogram och andra kommunala och regionala styrdokument verka för utveckling av ett hållbart transportsystem.
- Säkra tillgång på ytor för återanvändningsverksamheter vid översiktsplanering och detaljplanering för att minska avfallsmängderna.

Utöver detta är det viktigt att tillämpa de planeringsprinciper som redan finns i översiktsplanen.

Geo5. Underlätta för ökad användning av biogas

Delmål Geo5. Det ska gå lätt att tanka biogas i Örebro kommun.

Målansvariga: Kumbro, Tekniska nämnden

Örebro kommun har sedan länge verkat aktivt för en ökad användning av biogas, framför allt som drivmedel i fordon. Vilken typ av fordon företag och privatpersoner köper påverkas i hög utsträckning av hur fordon och drivmedel beskattas, men kommunen kan underlätta en ökad användning genom att verka för god tillgänglighet till gas.

Förslag till åtgärder för nämnder och bolag att genomföra de närmaste åren:

- Verka för ökade möjligheter att via Biogasbolaget tanka biogas i kommunen och regionen.
- Säkra en störningsfri distribution av biogas i kommunens gasnät.
- Samverka med tankstationsägare för en hundra procentig tillgång vid tankstationer.
- Utveckla en plan för marknadsföring av biogas, med syfte att öka kunskapen om biogas som fordonsbränsle och dess klimatnytta.

Geo6. Samverkan med företag, organisationer och akademien

Insatsområdet omfattar fyra delmål.

Delmål Geo6a: Kommunen ska samverka mer med företag, organisationer och akademien för att minska klimatpåverkan.

Målsvarig: Kommunstyrelsen

I de flesta verksamheter finns det sällan tekniska hinder för att påtagligt öka energieffektiviteten. Vanliga hinder är istället konkurrens om tid och pengar, bristfälliga kunskaper, samt svaga yttre krav från kunder, ägare och myndigheter. Kommunen kan genom rådgivning bidra med kunskap om hur klimatpåverkan kan minska genom åtgärder som är lönsamma för företagen.

Förslag till åtgärder för nämnder och bolag att genomföra de närmaste åren:

- Riktade projekt bör genomföras där intresserade företag samlas och får hjälp med att identifiera åtgärder och utbyta erfarenheter. Projekten kan med fördel bedrivas inom eller tillsammans med Örebro Klimatarena.

Delmål Geo6b: Företagstillsyn med fokus på energieffektivisering ska öka.

Målsvarig: Miljönämnden

Miljönämnden ska enligt miljöbalken bedriva tillsyn av företagens arbete med energieffektivisering. Viktigast ur klimatsynpunkt är stora förbrukare, där de flesta återfinns bland kommunens ca 40 tillståndspliktiga verksamheter. Där tillsynen kräver en energikartläggning kan energi- och klimatrådgivningen vara ett stöd i arbetet.

Förslag till åtgärder för nämnder och bolag att genomföra de närmaste åren:

- Alla ca 40 tillståndspliktiga anläggningar i kommunen ska få ett tillsynsbesök med energifokus, i de fall det är relevant, senast 2020. I möjligaste mån ska även anmälningspliktiga anläggningar med hög energianvändning besökas.

Delmål Geo6c: Kommunen ska verka för att förmedla förnybar elproduktion till företag och organisationer.*Målsansvarig:* Kumbro

Flera stora företag, bl.a. Ikea och Google, väljer idag att investera i egen vind- och solkraft för att bli självförsörjande på förnybar el. För mindre företag kan det dock vara krångligt att göra sådana investeringar på egen hand. Genom utvecklingsbolaget Kumbro kan kommunen hjälpa till genom att erbjuda möjligheter för företag och organisationer att köpa andelar i vind- och solelanläggningar.

Förslag till åtgärder för nämnder och bolag att genomföra de närmaste åren:

- Kommunen ska verka för att underlätta för företag och organisationer att investera i förnybar el.

Delmål Geo6d: Kommunkoncernen ska verka för mer klimatsmart fjärrvärme och fjärrkyla.*Målsansvariga:* Kommunstyrelsen, Örebrobostäder (ÖBO)

Kraftvärme, dvs. samtidig produktion av el och värme, är klimatsmart eftersom det ger möjlighet att ta tillvara spillvärme från elproduktionen. Örebro kommuns önskan är att fjärrvärmenätet byggs ut inom Örebro tätort, och att fler aktörer släpps in på nätet, bland annat för att kunna ta tillvara överskottsvärme och för att öka konkurrensen.

Kraftvärmeanläggningen Åbyverket är huvudproduktionsenhet i det s.k. HÖK-nätet (som omfattar Hallsberg-Örebro-Kumla och Ekokem, f.d. SAKAB). Fjärrvärmesystemet försörjer Örebro med fjärrvärme, i dagsläget är cirka 98 procent av staden ansluten. Åbyverket har de senaste åren byggts ut med en ny kraftvärmeanläggning som eldas med 100 procent biobränsle. Förutom att ytterligare förbättra bränslemixen vid Åbyverket är det viktigt att arbeta för att sänka effektopparna, bland annat med hjälp av prismodellen för fjärrvärme.

Förslag till åtgärder för nämnder och bolag att genomföra de närmaste åren:

- Kommunen bör i samverkan med fjärrvärmeleverantören verka för att kapa effektopparna kalla vinterdagar genom att styra fjärrvärmeuttaget i kommunägda byggnader.
- Kommunen bör fördjupa samarbetet med fjärrvärmeleverantören för en så klimatsmart förbränning som möjligt och för att utveckla prismodeller som stimulerar energieffektivisering hos kunderna.

Geo7. Ökad klimatkommunikation med örebroarna

För att samhällsutvecklingen ska bli mer hållbar behöver förutsättningarna i många fall förändras, det måste vara ”lätt att göra rätt”. Kommunikationen med invånarna har en viktig stödjande funktion i omställningen; dels för att underlätta förändrade beteenden, dels för att få ökad acceptans för nödvändiga förändringar.

Civila samhället har, tillsammans med olika utbildningsinstanser, en viktig roll i kommunikationen med invånarna. Inom ramen för kommunens överenskommelse med det civila samhället⁷ kan ökad samverkan ske för att uppnå de samhällsförändringar som krävs för att nå klimatmålen. Utbildningsinsatser samt breda lär- och dialogprocesser kan skapa delaktighet och engagemang hos örebroarna för att tillsammans verka för en förändring.

Insatsområdet ”Ökad klimatkommunikation med örebroarna” omfattar två delmål:

Delmål Geo7a. Kommunen ska uppmana till en klimatsmart vardag genom fler personliga erbjudanden och utmaningar.

Målsansvarig: Kommunstyrelsen

Klimatsmart vardag är en kommunikationsplattform för att diskutera frågor om hållbar konsumtion med örebroarna. Sedan 2014 presenteras erbjudanden och utmaningar månadsvis. De handlar inte enbart om klimatpåverkan utan även om hållbarhet i vid bemärkelse, allt från stadsodling till konsumtion av prylar. Den senare frågan hanteras även i kommunens avfallsplan, vars syfte är att minska avfallsmängderna genom förebyggande arbete samt ökad återanvändning och materialåtervinning.

Det är möjligt att utveckla konceptet Klimatsmart vardag med fler erbjudanden och utökat samarbete med andra aktörer, såväl inom som utanför kommunkoncernen. En arbetsgrupp med representanter från olika intresseorganisationer, Region Örebro län samt flera kommunala förvaltningar har bidragit med en rad konkreta förslag i arbetet med klimatstrategin. Flera av dessa kan förverkligas inom ramen för Klimatsmart vardag.

Två pilotprojekt har precis startats upp inom området delade resurser. ÖBO inför ett system där studenter kan låna verktyg och stadsbiblioteket kommer, förutom böcker, att låna ut läsplattor. Projekten kommer att utvärderas och om det faller väl ut är ambitionen att kunna skala upp satsningen. Även detta skulle kunna bli ett tema för Klimatsmart vardag.

Förslag till åtgärd för nämnder och bolag att genomföra de närmaste åren:

- Kommunen bör genomföra minst en utmaning per månad inom Klimatsmart vardag med mål att nå minst 10 000 örebroare före 2020, och utöka samarbetet med andra aktörer, inklusive det civila samhället.

⁷ Överenskommelse om samverkan i Örebro, mellan det civila samhället och kommunen <http://www.orebro.se/download/18.10a5ec012aea6a1364800094/1449135436940/Samverkan+mellan+civila+samh%C3%A4llet+och+%C3%96rebro+kommun+-+broschyr.pdf>.

Delmål Geo7b. Kommunens klimatkommunikation i samband med systemförändringar ska förbättras.

Målsvarsiga: Programnämnd samhällsbyggnad, Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasienämnden, Vård- och omsorgsnämnd väster, Vård- och omsorgsnämnd öster, Tekniska nämnden

Kommunen genomför en rad förändringar i syfte att skapa mer attraktiva livsmiljöer och minska påverkan på klimatet. Många invånare berörs i sin vardag och vi behöver därför vara mycket tydliga med varför förändringarna kommer till stånd, till exempel i trafiksystemet eller den mat kommunen serverar. Det är också i samband med en förändring av förutsättningarna som potentialen för en faktisk förändring är som störst.

Förslag till åtgärd för nämnder och bolag att genomföra de närmaste åren:

- Berörda nämnder bör utarbeta årliga kommunikationsplaner för att öka förståelsen för de åtgärder som genomförs i linje med klimatstrategins mål.

4. Örebro kommun som organisation

Etappmål 2020 respektive 2030

Klimatbelastningen från Örebro kommun som organisation⁸ omfattar elanvändning, uppvärmning, transporter, livsmedel och produkter. Örebro kommun vill vara föregångare i klimatomställningen och har därför satt följande etappmål:

- **Minskad klimatbelastning med 80 procent per invånare 2000–2020.**
- **Klimatneutral kommunkoncern 2030.**

I praktiken innebär etappmålen att egen produktion av förnybar el och biogas används för att kompensera för de sektorer där det inte är möjligt att nå nollutsläpp, bland annat livsmedel och produkter.

Insatsområden och delmål

Etappmålet till 2020 kan uppnås med hjälp av delmål inom fem insatsområden. Effekten om målen uppnås sammanfattas i figur 3 (se sidan 19).

- Org1. Effektivare energianvändning
- Org2. Resor och transporter
- Org3. Smartare mat
- Org4. Produkter
- Org5. Tillförsel av ny förnybar energi

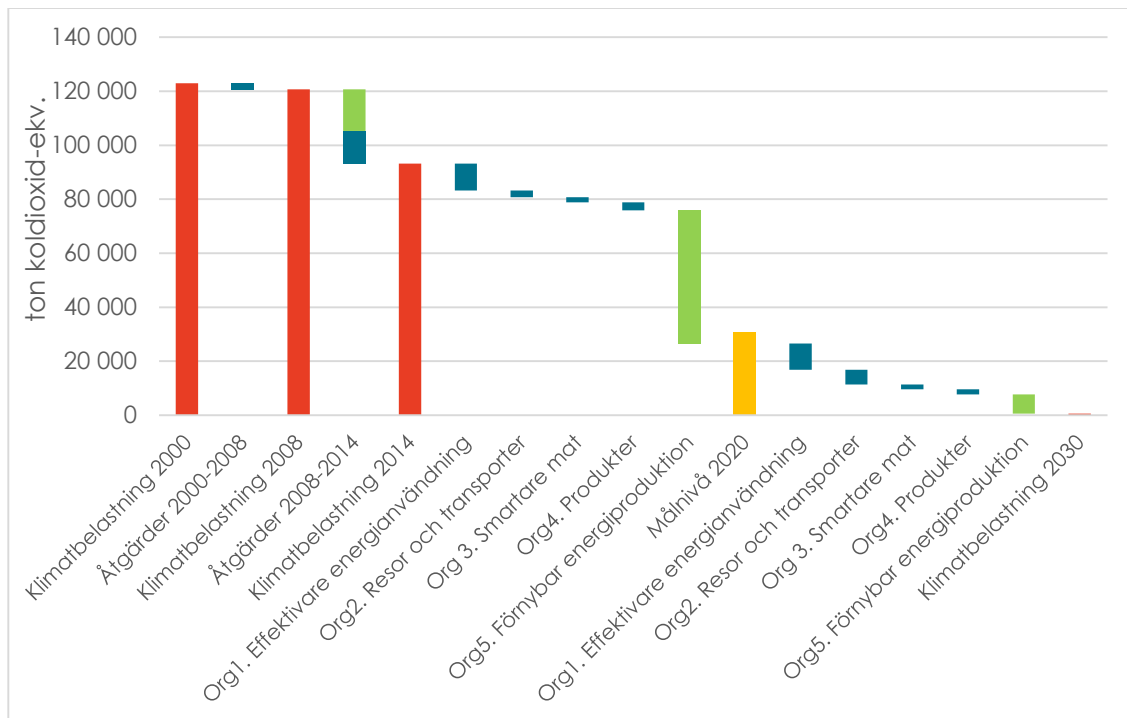
Utöver ovanstående finns det behov av stödjande insatser inom tre områden:

- Org6. Upphandling
- Org7. Gröna finanser
- Org8. Hållbara event

Delmålsansvar har getts till de nämnder och bolag som har den största påverkan och som är huvudaktörer för att vi som kommun ska lyckas med att uppnå målen. Klimatstrategin och arbetet för att minska klimatpåverkan omfattar dock alla nämnder och kommunala bolag, även de som inte specifikt nämns. Det betyder att alla ska tänka på att till exempel köpa in frukt, kaffe och te till personal, som uppfyller målen för etiska inköp, att minska matsvinnet och göra klimatsmarta val vid resor.

⁸ Till organisationen Örebro kommun (kommunkoncernen) räknas i detta sammanhang samtliga nämnder och de kommunala bolag (inklusive dotterbolag) där kommunen är majoritetsägare. I viss utsträckning inkluderas även tjänster dessa köper in.

Figur 3. Delmålstrappa för minskad klimatbelastning från organisationen Örebro kommun från 2000 till 2030. Röda staplar är faktiska värden respektive år och gul stapel målbilden för 2020. Blå staplar är minskad klimatbelastning genom effektiviseringar, medan gröna staplar är klimatnytta från tillförsel av förnybar energi.

Org1. Effektivare energianvändning

Delmål Org1. Den årliga användningen av el och fjärrvärme inom kommunkoncernen ska minska med 19 respektive 47 GWh mellan 2014 och 2020. Till 2030 ska den årliga användningen av el och fjärrvärme ha minskat med 39 respektive 83 GWh, jämfört med 2014.

Målsvarsiga: Tekniska nämnden, Kommunstyrelsen/Programnämnd samhällsbyggnad, ÖBO, Futurum, Örebroporten, Västerporten, Gustavsvik

Målet är fördelat i form av åtaganden per nämnd och bolag enligt tabellen nedan.

Åtaganden per nämnd/bolag	Minskad användning av el (GWh)		Minskad användning av fjärrvärme (GWh)	
	2014-2020	2014-2030	2014-2020	2014-2030
Tekniska nämnden	4,4 (15 %)	11,6 (40 %)	-	-
Kommunstyrelsen/Programnämnd samhällsbyggnad ⁹	3,9 (20 %)	7,8 (40 %)	0,5 (20 %)	0,9 (30 %)
Örebrobostäder	5,0 (14 %)	8,0 (22 %)	40 (16 %)	70 (27 %)
Futurum	2,8 (13 %)	4,2 (20 %)	4,2 (13 %)	6,4 (20 %)
Örebroporten	2,7 (19 %)	5,8 (40 %)	1,1 (4 %)	4,1 (15 %)
Västerporten	0,1 (10 %)	0,3 (25 %)	0,6 (10 %)	1,2 (20 %)
Gustavsvik	0,3 (5 %)	1,4 (20 %)	0,3 (10 %)	0,6 (20 %)
Totalt	19 GWh	39 GWh	47 GWh	83 GWh

Förslag till åtgärder för nämnder och bolag att genomföra de närmaste åren:

- Revidera och implementera mallar och rutiner för tillämpning av livscykelkostnader (LCC) vid investeringar.
- Ta fram en strategi för hållbart byggande och i samband med det ställa energikrav både vid ny- och ombyggnation.
- Skapa incitament för effektiviseringar genom att mäta förbrukningen av verksamhetsel och debitera kostnaden till ansvarig för verksamheten.
- Utveckla konceptet incitamentsavtal i de fall el och/eller värme ingår i hyreskostnaden.
- Minska elanvändningen från IT-produkter genom att minimera standby-förbrukning.

Org2. Resor och transporter

Insatsområdet omfattar tre delmål.

Delmål Org2a: Kommunens fordonspark ska bli mer klimatsmart.

Målsansvariga: Tekniska nämnden, bolagen

Kommunens huvudinriktning fram till 2020 är biogasdrift, med målet att minst 75 procent av personbilarna det året ska vara biogasdrivna.¹⁰ För resterande 25 procent av bilparken, liksom vid inköp av tunga fordon och arbetsmaskiner, bör vi prioritera fordon med så låg klimatpåverkan som möjligt, utifrån ett livscykelperspektiv.¹¹

⁹ Målet avser hela kommunens bestånd, det vill säga alla de fastigheter som inte fanns med i tidigare klimatplan och som inte ägs av något av bolagen (som har egna mål).

¹⁰ Mål i Policy och riktlinjer för fordon (2013), och även i kommunens biogasstrategi (2013).

¹¹ Med den klimatvärdering av el som används i klimatstrategin är biogas och dieselfordon med HVO100 att föredra framför elbilar. Se underlagsrapporten bilaga 2 för ett fördjupat resonemang.

Förslag till åtgärder för nämnder och bolag att genomföra de närmaste åren:

- Inga extra insatser utöver att nämnder och bolag följer Policy och riktlinjer för fordon.

Delmål Org2b: Andelen förnybara drivmedel ska öka i egen verksamhet och vid upphandling av entreprenader.¹²

Målsvariga: Tekniska nämnden, Gymnasienämnden, Fritidsnämnden, Kommunstyrelsen, bolagen

Kommunen upphandlar redan diesel med upp till 30 procent förnybart innehåll när vi köper till egna tankningsplatser (bulk). Det handlar om så kallade hydrerade växtoljor, HVO, vars kemiska egenskaper är i det närmaste identiska med fossil dieselolja. HVO30 avser en 30 procentig inblandning av HVO i fossil diesel och HVO100 avser ren HVO.

Huvuddelen av tankningen vid andra tankstationer är till 30 procent förnybar (s.k. HVO30), men vi tankar även standarddiesel, som har sämre klimatprestanda. I samband med upphandling av olika entreprenader ställs idag vanligtvis inga krav på andelen förnybart i dieseloljan. När det gäller biogas är det viktigt att krav på 100 procent biogas ställs vid upphandling av fordonsgas.

Förslag till åtgärder för nämnder och bolag att genomföra de närmaste åren:

- Ersätta HVO30 med palmolfjefri HVO100 vid all bulk-upphandling av dieselolja.¹³
- Ställa krav på palmolfjefri dieselolja med minst 30 procent HVO vid upphandling från kommersiella tankstationer.
- Ställa krav på biogasdrift (med 100 procent biogas), alternativt palmolfjefri dieselolja med minst 30 procent HVO, vid upphandling av entreprenader.
- Ställa krav på 100 procent biogas vid upphandling av fordonsgas.
- Ställa krav på ursprungsmärkning av alla upphandlade drivmedel, även vid upphandling av entreprenader.

Se även avsnitt Org6 angående behovet av att i god tid kommunicera kommande utökningar av kraven vid upphandling, så att marknaden kan anpassa sig.

Delmål Org2c: Tjänsteresor och arbetsresor ska bli mer klimatsmarta.

Målsvariga: Kommunstyrelsen, Programnämnd samhällsbyggnad, Tekniska nämnden

Klimatbelastningen från tjänsteresor kommer att minska påtagligt till följd av renare fordon och drivmedel. Med reviderade reseriktlinjer, bättre möjlighet till uppföljning, en medveten satsning på resfria möten och byte av transportmedel, kan även körsträckor med bil reduceras. Klimatbelastningen från arbetsresor, dvs. anställdas resor till och från jobbet, kommer att minska tack vare renare fordon och drivmedel. Det finns även en stor potential att förändra resvanorna.

¹² Undantag ges för de verksamheter där specifika tekniska lösningar krävs, till exempel inom entreprenaden Storstenshöjden.

¹³ Förutsätter dock att fordonstillverkarna först godkänner HVO100 som drivmedel.

Förslag till åtgärder för nämnder och bolag att genomföra de närmaste åren:

- Revidera reseriktlinjerna och inkludera de kommunala bolagen samt ta fram en metod för uppföljning.
- Underlätta klimatsmarta val för tjänsteresor.
- Ta fram en strategi för hur kommunen ska påverka resvanorna, internt och externt.
- Utarbeta en modell för avgiftsbeläggning av parkeringar vid kommunala arbetsplatser inom avgiftsbelagda områden, där nettointäkterna återförs i form av åtgärder som stimulerar hållbart resande.
- Utvärdera genomförda förändringar av avgifter vid kommunala arbetsplatsparkeringar, utvidga och justera nivåerna där behov finns.
- Undersöka möjligheten att underlätta för anställda att cykla till jobbet.
- Undersöka möjligheten att erbjuda cykelförmåner till kommunens anställda.

Org3. Smartare mat

I avsaknad av en formell kommunal matstrategi behandlas samtliga mål för kommunens etablerade livsmedelskoncept ”Smartare mat” i klimatstrategin. Flera av dessa har ingen direkt koppling till klimatmålen, men är ändå relevanta att hantera i ett sammanhang.¹⁴

Insatsområdet omfattar fem delmål.

Delmål Org3a: Klimatbelastningen per kg inköpta livsmedel ska minska med 20 procent till 2020 och 46 procent till 2030, jämfört med nivån 2014.¹⁵

Målansvariga: Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasienämnden, Vård- och omsorgsnämnd väster, Vård- och omsorgsnämnd öster, Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden. Stöd av Kommunstyrelsen.

Den snabbaste vägen att minska matens klimatpåverkan är att dra ner på konsumtionen av kött, framförallt kött från idisslare som nöt och får. Det finns inga praktiska hinder att laga och servera mer vegetarisk mat, det svåra är att samtidigt uppfylla kravet på att alla väljer att äta maten och att matgästerna tycker att den smakar bra. Pedagoger, rektorer, chefer och vårdpersonal är viktiga för att kommunicera budskapet och få till stånd en attitydförändring.

Förslag till åtgärder för nämnder och bolag att genomföra de närmaste åren:

- Se under delmål Org3e (Smartare mat) nedan.

¹⁴ Målen i klimatstrategin skiljer sig till viss del från tidigare beslutade mål inom ramen för Smartare mat (se underlagsrapporten till klimatstrategin).

¹⁵ Målen motsvarar en minskning med 25 respektive 50 procent till 2020 och 2030, räknat från 2008 års nivå. Mål i klimatplanen 2010 var en halvering av klimatbelastningen per serverad portion, vilket inte är helt jämförbart med mål för klimatbelastning per kilogram livsmedel.

Delmål Org3b: Mängden matsvinn¹⁶ från måltider inom kommunens organisation ska uppgå till högst 10 procent 2020 och högst 8 procent 2030.

Målsvariga: Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasienämnden, Vård- och omsorgsnämnd väster, Vård- och omsorgsnämnd öster. Stöd av Kommunstyrelsen.

Matsvinnet uppgick 2014 till 20 procent. För att minska svinnet krävs ett systematiskt arbete i köken, i kombination med information till dem som äter, samt en regelbunden återkoppling på förvaltnings- och enhetsnivå. Även här har pedagoger, rektorer, chefer och vårdpersonal viktiga funktioner för att kommunicera budskapet och få till stånd en attitydförändring. Ett hinder är att det idag saknas tydliga informationsvägar och uppföljningssystem inom den komplexa kostorganisationen.

Förslag till åtgärder för nämnder och bolag att genomföra de närmaste åren:

- Se under delmål Org3e (Smartare mat) nedan.

Delmål Org3c: Andelen ekologiska livsmedelsinköp ska uppgå till 80 procent 2020 och andelen inköp av närproducerade¹⁷ livsmedel ska uppgå till minst 20 procent 2020.

Målsvariga: Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasienämnden, Vård- och omsorgsnämnd väster, Vård- och omsorgsnämnd öster, Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden. Stöd av Kommunstyrelsen.

I så stor utsträckning som möjligt ska livsmedel som är både ekologiska och närproducerade väljas. Om det inte finns att tillgå ska ekologiska livsmedel väljas, alternativt närproducerat. Livsmedel som är varken ekologiska eller närproducerade ska i så stor utsträckning som möjligt undvikas. En viktig synpunkt är att definitionen av närproducerat kan se olika ut för olika produkter, vilket gör att det kan vara svårt att sätta ett visst avstånd. Det definierade avståndet på 25 mil ut åt alla håll från kommunens yttre gräns (se fotnot 17) är dock vägledande och är också det som kommer att följas upp. Men ”så nära som möjligt” principen ska gälla, där en bedömning av vad som är närproducerat måste göras för varje enskild produktgrupp.

Andelen ekologiska livsmedelsinköp uppgick 2014 till drygt 40 procent, räknat som inköpskostnad. Målet förutsätter att det genom upphandling finns tillgång på ekologiska livsmedel. En grov uppskattning säger att andelen närproducerade livsmedel idag (läs april 2016) är mellan 10 och 12 procent, räknat som inköpskostnad.

¹⁶ Vad som ingår i beräkningen av matsvinn finns definierat i underlag för matsvinsrapportering.

¹⁷ Med närproducerat avses livsmedel (råvara) som producerats inom en radie av 25 mil ut åt alla håll från kommunens yttre gräns. Det definierade avståndet på 25 mil är vägledande och är också det som kommer att följas upp men ”så nära som möjligt” principen ska gälla eftersom definitionen av närproducerat kan se olika ut för olika produktgrupper.

Förslag till åtgärder för nämnder och bolag att genomföra de närmaste åren:

- Se under delmål Org3e (Smartare mat) nedan.

Delmål Org3d: Alla inköp av kaffe, te, bananer, kakao och drickchoklad samt 50 procent av chokladkonfektyr ska vara etiskt märkta 2020.¹⁸

Målansvariga: Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasienämnden, Vård- och omsorgsnämnd väster, Vård- och omsorgsnämnd öster, Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden. Stöd av Kommunstyrelsen.

För vissa varor har vi kommit en bra bit på väg, medan vi inom andra områden har en lång väg kvar.

Förslag till åtgärder för nämnder och bolag att genomföra de närmaste åren:

- Se under delmål Org3e (Smartare mat) nedan.

Delmål Org3e. Örebro kommuns verksamheter ska följa konceptet Smartare mat.

Målansvariga: Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasienämnden, Vård- och omsorgsnämnd väster, Vård- och omsorgsnämnd öster, Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden. Stöd av Kommunstyrelsen

Smartare mat är ett koncept som omfattar alla delar av livsmedelshanteringen inom Örebro kommun. Förutom ovanstående mätbara mål för klimatpåverkan och matsvinn, ekologiskt, närproducerat och etiskt, ingår följande ställningstaganden:

- Råvarorna, främst frukt och grönt, ska i möjligaste mån vara säsonganpassade.
- Maten ska i möjligaste mån vara lagad från grunden.
- Andelen vegetabilier i maten ska öka.
- Kött som serveras ska vara producerat under goda djuretiska förhållanden.¹⁹

Förslag till åtgärder för nämnder och bolag att genomföra de närmaste åren (gäller delmålen Org3a–Org3e):

- Utöka kommunikationen om målen för Smartare mat i kommunen och utveckla relevanta nyckeltal.
- Ta fram handlingsplaner för att nå de mål som finns för Smartare mat.
- Vid utredning av den kommunala kostorganisationen bör hänsyn tas till hur målen inom Smartare mat på bästa sätt kan uppnås.
- Utveckla upphandlingsförfarandet för att få fler lokala producenter att lämna anbud.

¹⁸ Målet om etiska inköp, som är beslutat i Kommunstyrelsen i april 2014 (anslagsdatum i maj), skiljer sig till viss del åt från klimatstrategins delmål Org3d. Kondisbitar/kakor har tagits bort och måläret har ändrats från 2017 till 2020.

¹⁹ Detta innebär ekologiskt och/eller naturbeteskött, samt kött som producerats under svensk djurskyddslagstiftning. Fisk som serveras ska vara miljömärkt (MSC, ASC eller ekologisk).

Org4. Produkter²⁰

Produkter är ett nytt insatsområde i klimatstrategin jämfört med tidigare klimatplan. Det kan delas in i följande åtgärdsstyper:

- Minska behovet av antalet enheter/saker (effektivera verksamheter, prioritera, samnyttja, funktionsupphandla).
- Välja tjänster eller produkter som har lägre klimatpåverkan (upphandla, göra rätt val vid inköp).
- Återanvändning av befintliga produkter (t.ex. kretsloppsparkar, system för förmedling av begagnade varor).
- Förlänga livslängden (ställa krav på kvalitet via exempelvis nationella styrmedel och krav vid upphandling).

De sektorer som bedöms ha störst potential, och som är viktigast att börja arbeta med, är byggtreprenader och byggprodukter, IT-utrustning och anläggningsentreprenader.

Insatsområdet produkter omfattar fyra delmål.

Delmål Org4a. Klimatbelastningen från byggtreprenader och byggprodukter ska minska.
--

<i>Målsvarsig:</i> Kommunstyrelsen i samarbete med ÖBO, Örebroporten och Futurum
--

Vi bygger allt energieffektivare. Det innebär att klimatbelastningen från byggprocessen utgör en allt större andel av en byggnads klimatpåverkan under dess livslängd. Genom smarta materialval och energieffektivare byggprocesser kan klimatpåverkan minska.

Förslag till åtgärder för nämnder och bolag att genomföra de närmaste åren:

- Ta fram en strategi för hållbart byggande.
- Vid val av byggnadssätt välja trästomme i de fall det är ekonomiskt försvarbart och tekniskt möjligt.

Delmål Org4b: Klimatbelastningen från inköp och drift av IT-produkter ska i möjligaste mån minska.

<i>Målsvarsig:</i> Kommunstyrelsen

Det finns ett stort antal IT-enheter²¹ inom Örebro kommun jämfört med andra likvärdiga kommuner. Det går att förlänga livslängden på flera typer av produkter och se till att de nyttjas under hela sin livslängd. Införandet av standardarbetsplatser pågår och är ett sätt att optimera användandet.

²⁰ Produkter omfattar övriga produkter utöver el, värme, resor och transporter samt livsmedel.

²¹ Med IT-enhet avses exempelvis fasta och bärbara datorer, läsplattor, skrivare, fasta telefoner och mobiltelefoner.

Förslag till åtgärder för nämnder och bolag att genomföra de närmaste åren:

- Öka livslängden för de IT-produkter som används inom kommunen.
- Införa standardarbetsplatser där IT-avdelningen erbjuder en tjänst istället för en produkt till verksamheterna.

Delmål Org4c: Klimatbelastningen från anläggningsentreprenader ska minska.

Målansvariga: Tekniska nämnden med stöd av Kommunstyrelsen

Det finns sannolikt en stor potential att minska klimatpåverkan från anläggningsentreprenader, till exempel genom att välja miljöanpassad asfalt. Området är nytt och behöver utredas.

Förslag till åtgärder för nämnder och bolag att genomföra de närmaste åren:

- Utreda vilka områden inom anläggningsentreprenader som det finns potential att minska klimatpåverkan.
- Utreda möjligheten att ställa miljökrav vid upphandling av anläggningsentreprenader, exempelvis miljöanpassad asfalt.

Delmål Org4d: Klimatbelastningen från avfall ska minska och materialåtervinningen ska öka.

Målansvariga: Kommunstyrelsen, Tekniska nämnden

Örebro kommun har en avfallsplan som antogs av Kommunfullmäktige 2014. Den innehåller flera åtgärder för att minska avfallet och öka materialåtervinningen inom kommunkoncernen, vilket i många fall leder till en minskad klimatpåverkan.

Förslag till åtgärd för nämnder och bolag att genomföra de närmaste åren:

- Göra effektberäkningar ur klimatsynpunkt vid kommande revidering av avfallsplanen.

Org5. Tillförsel av ny förnybar energi

Delmål Org5. Kommunen ska bidra till ökad produktion av förnybar elenergi och biogas med 114 respektive 17 GWh från 2014 till 2020. Till 2030 ska det årliga bidraget av förnybar elenergi och biogas ha ökat med 129 respektive 22 GWh, jämfört med 2014.

Målansvariga: Kommunstyrelsen, Tekniska nämnden, Kumbro, ÖBO, Futurum, Örebroporten

Målet är fördelat i form av åtaganden per nämnd och bolag enligt tabellen nedan.²²

Åtagande per nämnd/bolag	Ny vindkraft/solel (GWh/år)		Ny biogas (GWh/år)	
	2014-2020	2014-2030	2014-2020	2014-2030
Kumbro/Kommunstyrelsen	94,1	94,1	13	13
ÖBO	18,4	18,4	–	–
Futurum	0,4	0,4	–	–
Örebroporten	0,5	0,5	–	–
Tekniska nämnden	1	1	4	9
Summa	114	114	17	22

Förslag till åtgärd för nämnder och bolag att genomföra de närmaste åren:

- Upphandling av **ny** förnybar elenergi ska testas som verktyg för att säkerställa ökad produktion av förnybar elenergi, som komplement till eget ägande.

Org6. Upphandling

Delmål Org6. Upphandling ska användas som verktyg för att minska Örebro kommuns klimatpåverkan.

Målsvariga: Kommunstyrelsen i samverkan med berörda nämnder och bolag

Upphandling är ett viktigt verktyg för att nå klimatmålen inom speciellt områdena transporter, livsmedel och övriga produkter. Det är viktigt att alla delar inom upphandling fungerar, vilket innebär att:

- 1) kommunen ställer relevanta klimatkrav vid upphandling
- 2) kommunen kontrollerar att kraven efterlevs
- 3) alla inköp sker enligt avtal

Vi behöver också bli bättre på att mer konsekvent upphandla utifrån ett livscykelkostnadsperspektiv. Örebro kommun har redan genom riktlinjer för hållbar upphandling tagit ställning till att utvärderingen vid upphandlingar av varor och fastighetsinvesteringar som medför kostnader för energianvändning, drift och underhåll ska grundas på livscykelkostnader, LCC.²³

Med ökad valfrihet inom vård och omsorg kan en större andel tjänster som görs för kommunens pengar komma att utföras av andra. Vid upphandling av utförare bör därför samma krav ställas som vi ställer på oss själva. En konsekvensanalys behöver göras för att se vad detta skulle innebära. Ett behov av utredning finns även när det gäller vilka krav vi ställer på privata utförare inom barn och utbildning.

²² Utöver de GWh som är fördelade i tabellen behöver 15 GWh/år förnybar elproduktion tillkomma perioden 2020 till 2030.

²³ Riktlinjer för hållbar upphandling, Örebro kommun, 2012.

<http://intranat.orebro.se/download/18.4ef09fe913e4a84d3af4f8/1431432574888/H%C3%A5llbar+upphandling+-+riktlinjer.pdf>

Förslag till åtgärder för nämnder och bolag att genomföra de närmaste åren:

- Revidera styrdokumenterna för upphandling så att de är i linje med ambitionerna i klimatstrategin.
- Alltid ställa relevanta klimatkrav vid upphandling.
- Revidera och implementera mallar och rutiner för tillämpning av livscykelkostnader (LCC) vid investeringar.
- Utvärdera funktionsupphandling som en möjlig upphandlingsform inför upphandlingar.
- Fortsätta utveckla inköpsorganisationen och verktygen för kommunens system för e-handel.²⁴
- Följa upp att de klimatkrav som ställs vid upphandlingar efterlevs.
- Ta fram och kommunicera en plan för kommande utökningar av kraven vid upphandling (där detta bedöms vara motiverat) så att marknaden kan anpassa sig.
- Genomföra en konsekvensanalys för att se vad det skulle innebära att ställa samma krav på privata utförare, inom social välfärd och barn och utbildning, som vi ställer på oss själva.

Org7. Gröna finanser

Det finns två huvudområden inom finansverksamheten att arbeta med för att bidra till minskad klimatpåverkan från Örebro kommun:

- Klimatsäkra kapitalförvaltningen genom att placera tillgångarna i de mest hållbara företagen.
- Bidra till marknaden för hållbara placeringar genom att internbanken emitterar gröna obligationer.

Insatsområdet omfattar två delmål.

Delmål Org7a: Klimatbelastningen från kommunens kapitalförvaltning ska vara lägre än jämförbara index och ska årligen minska, med ambitionen att vara klimatneutral 2030.²⁵

Målsansvarig: Kommunstyrelsen

²⁴ Innebär att fler kommer att handla enligt avtal.

²⁵ Örebro kommun kan påverka marknaden genom att vara en tydlig konsument av finansiella tjänster och produkter. Vi har dock inte egen rådighet över måluppfyllelsen, utan är beroende av finansbranschen och dess intresse och förmåga att utveckla metoder för klimateffektberäkningar och redovisningar. Vår måluppfyllelse är också beroende av vilka ambitioner för klimatpolitiken som finns nationellt och globalt.

Förslag till åtgärder för nämnder och bolag att genomföra de närmaste åren:

- Mäta hur stor klimatpåverkan kommunens kapitalförvaltning har genom att mäta klimatavtrycket i förvaltningen samt att sätta det i förhållande till jämförbara index.
- Driva på den finansiella marknaden att redovisa klimatpåverkan.
- Vid utvärdering av jämförbara fonder som kommunen ska placera i ta hänsyn till fondens klimatavtryck, tillsammans med faktorer som finansiell risk och avkastning.

Delmål Org7b: Den externa låneskulden ska förpackas i gröna obligationer där så är möjligt.

Målsansvarig: Kommunstyrelsen

Förslag till åtgärder för nämnder och bolag att genomföra de närmaste åren:

- Utveckla uppföljningen av de investeringsprojekt som finansierats av den gröna obligationen så att den även omfattar klimateffekten.
- Skapa en rutin för att utvärdera om kommunkoncernens investeringsprojekt ryms inom ramverket för gröna obligationer, och i de fall det är möjligt ge ut gröna obligationer.

Org8. Hållbara event

Örebro kommun anordnar både en del egna event och ger bidrag till arrangemang som ordnas av andra aktörer.

Delmål Org8. Klimatpåverkan från de event Örebro kommun anordnar eller ger bidrag till ska minska.

Målsansvarig: Kommunstyrelsen

Förslag till åtgärd för nämnder och bolag att genomföra de närmaste åren:

- Ta fram riktlinjer för hållbara event.

5. Klimatstrategins konsekvenser

Nedan finns en kort sammanfattning av effekterna utifrån de tre aspekterna av begreppet hållbar utveckling, följt av en ekonomisk konsekvensbeskrivning för kommunkoncernen. En mer utförlig konsekvensbeskrivning finns i underlagsrapporten.

Ekologisk hållbarhet

Det råder bred enighet om att temperaturökningen måste begränsas för att inte riskera de grundläggande förutsättningarna för livet på jorden. Genom klimatstrategin tar Örebro kommun sin del av ansvaret för att omställningen kommer igång.

Förutom minskad klimatpåverkan får planen positiva effekter även på en rad andra miljömål. En ökad användning av bioenergi kan dock ge upphov till ett ökat tryck på de naturliga ekosystemen, vilket är negativt bl.a. för miljömålen *Levande skogar* och *Ett rikt växt- och djurliv*. Om småskalig vedeldning ersätter andra uppvärmningsformer kan det lokalt resultera i försämrad luftkvalitet och ökade utsläpp av växthusgasen metan.

En förtätning av staden skulle kunna ifrågasättas när det gäller bevarandet av den biologiska mångfalden men dessa aspekter behöver inte stå i konflikt med varandra. Med en god och integrerad stads- och grönstrukturplanering kan naturmiljöer, tillsammans med parker, trädgårdar och andra grönytor i staden, skapa de förutsättningar som krävs för att bevara den biologiska mångfalden. Kärnområden med olika utseende och innehåll kan länkas samman genom gröna korridorer som tillsammans utgör stadens gröna infrastruktur. Grönytor och grönområden är inte bara viktiga ur ett ekologiskt perspektiv, de bidrar också till många sociala värden.

Ekonomisk hållbarhet

Flera studier de senaste åren har visat att en kraftig minskning av utsläppen av växthusgaser är nödvändig för att inte den långsiktiga ekonomiska utvecklingen ska drabbas. Det är betydligt mindre kostsamt att minska utsläppen idag än att försöka reparera skadorna i efterhand – om det överhuvudtaget är möjligt.

Den omställning av samhället vi står inför måste ske globalt, men även lokalt. Örebro kommun ska gå i frontlinjen och visa att en aktiv klimatpolitik kan vara en hävstång för långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling.

Att kontinuerligt energieffektivisera kommunens fastighetsbestånd och verksamheter minskar driftkostnaderna och ger mer utrymme till investeringar. Energieffektiviseringar tillsammans med egen produktion av förnybar energi och drivmedel minskar också känsligheten för ökande energipriser.

Minskad oljeanvändning, framför allt inom transportsektorn, bidrar också till att göra samhället mindre sårbart för kommande förändringar i tillförsel och pris.

Social hållbarhet

På global nivå är det av yttersta vikt att hejda klimatförändringarna, eftersom jordens fattiga befolkning är extremt utsatt för de effekter som förväntas. Det handlar bl.a. om minskad tillgång till vatten i redan torra områden, översvämningar, ändrade villkor för livsmedelsproduktion och spridning av sjukdomar.

Lokalt innebär klimatstrategins åtgärder att den sociala hållbarheten stärks. Främst märks detta inom trafiksektorn, där åtgärderna möjliggör ökad tillgång till samhällsservice utan att behöva äga en egen bil. Det är positivt för barn, ungdomar, äldre, personer utan körkort och ekonomiskt svaga grupper. Ungefär en tredjedel av kommunens vuxna befolkning saknar regelbundet tillgång till bil.

Klimatstrategin bidrar även positivt till tre av folkhälsomålen, nämligen fysisk aktivitet, miljöer och produkter, samt matvanor och livsmedel.

Det är även viktigt att ha ett genusperspektiv vid genomförande av åtgärderna i klimatstrategin, detta ska tydligt belysas i nämnder och bolags handlingsplaner/åtgärdsplaner. Vid utåtriktade åtgärder är det viktigt att analysera vilken målgruppen är samt hur kommunikationen sker. Det är också viktigt att statistiken för uppföljning av klimatstrategin ska redovisas könsuppdelad, i de fall det är relevant och möjligt.

Ekonomiska konsekvenser för kommunkoncernen

Klimatstrategins effekter på kommunkoncernens ekonomi är svårbedömd, eftersom det finns olika handlingsvägar för att nå uppställda mål.

Generellt gäller att många åtgärder är lönsamma eller att det handlar om prioritering inom befintlig verksamhet (uppskattningar har gjorts mot bakgrund av en genomförandetid på 4-5 år och under förutsättning att nuvarande personella resurser inte minskas). Men det finns några områden där det finns behov av extra resurser eller där lönsamheten för närvarande är osäker.

Effektivare energianvändning: För att nå målen krävs betydande investeringar, men dessa är i linje med bolagens egna investeringsplaner och lönsamma ur ett livscykelperspektiv. För att realisera den potential till effektiviseringar som finns inom den del av fastighetsbeståndet som inte är kopplat till något av bolagen, bör en tjänst som energicontroller inrättas. Här bedöms dock den ekonomiska besparingen vara långt större än personalkostnaden.

Tillförsel av förnybar energi: Elpriserna är i dagsläget rekordlåga, vilket påverkar kalkylerna negativt. Investeringarna bedöms dock lönsamma ur ett livscykelperspektiv. I fråga om fordonsgas råder osäkerhet kring framtida efterfrågan och tillgång på lämpliga substrat för utökad produktion – här är det dock inte fråga om ytterligare investeringar utan att till fullo nyttja befintlig kapacitet.

Smartare mat: Merkostnaden för ekologiska och etiska livsmedel finansieras till stor del genom minskade kostnader till följd av mer klimatsmarta menyer och minskat matsvinn. Vi räknar med en brytpunkt kring 65 procent ekologiskt, där merkostnader och besparingar tar ut varandra. De ekonomiska konsekvenserna av inköp av närproducerade livsmedel behöver utredas mer.

Upphandling: Att vi följer upp de krav som ställs är en nyckelfråga för kommunkoncernens trovärdighet som upphandlare, något som kräver ökade personalresurser. De ekonomiska konsekvenserna av att ställa högre krav eller begära in fler uppgifter i samband med upphandlingar behöver utredas mer.

Gröna finanser: Här bedöms ett ökat behov av konsultinsatser på cirka 50 000 kr per år, ökade personalresurser samt 200 000–300 000 kr för en uppdatering av ramverket för den gröna obligationen.

Samverkan med företag och klimatkommunikation med örebroarna: Egen arbetstid ryms genom prioritering av befintliga resurser på Kommunstyrelseförvaltningen. Angiven ambitionsnivå kräver dock tillskott av medel på i storleksordningen 600 000 kr till 1 miljon kr per år.

Övriga åtgärder: I flera fall behöver nämnderna ta fram handlingsplaner eller riktlinjer som belyser vilka åtgärder som är nödvändiga för att nå målen, och det är först då som kostnaderna kan bedömas, exempelvis trähusbyggande som bör belysas vid framtagande av strategin för hållbart byggande.

Bilaga 1: Delmål per nämnd och bolag

Huvudansvar samt delansvar för delmålen i klimatstrategin framgår i nedanstående tabeller, liksom indikatorer för respektive delmål. För mer information om bakgrunden till målen samt förslag till åtgärder, se underlagsrapporten till klimatstrategin.

Kommunstyrelsen

Huvudansvar

Delmål	Målsansvarig	Förslag till indikatorer
Geo3. Kommunen ska aktivt påverka högre beslutsnivåer för mer klimatsmarta styrmedel.	Kommunstyrelsen, Programnämnd samhällsbyggnad	Deltagande i nätverk
Geo6a: Kommunen ska samverka mer med företag, organisationer och akademien för att minska klimatpåverkan.	Kommunstyrelsen	Antal företag i företagscirklar; samlad klimateffekt av samverkansprojekt.
Geo6d: Kommunkoncernen ska verka för mer klimatsmart användning av fjärrvärme och fjärrkyla.	Kommunstyrelsen, ÖBO	<i>Behöver utvecklas</i>
Geo7a. Kommunen ska uppmana till en klimatsmart vardag genom fler personliga erbjudanden och utmaningar.	Kommunstyrelsen	Antal utmaningar och antal deltagare i Klimatsmart vardag. Andel deltagare som förändrat sitt beteende.
Org1. Den årliga användningen av el och fjärrvärme ska minska med 3,9 respektive 0,5 GWh mellan 2014 och 2020. Till 2030 ska den årliga användningen av el och fjärrvärme ha minskat med 7,8 respektive 0,9 GWh, jämfört med 2014.	Kommunstyrelsen/ Programnämnd samhällsbyggnad	Förbrukad el och fjärrvärme (GWh/år)
Org2b: Andelen förnybara drivmedel ska öka i egen verksamhet och vid upphandling av entreprenader.	Tekniska nämnden, Gymnasienämnden, Fritidsnämnden, Kommunstyrelsen, bolagen	Klimatbelastning från inköpta drivmedel.
Org2c: Tjänsteresor och arbetsresor ska bli mer klimatsmarta.	Kommunstyrelsen, Programnämnd samhällsbyggnad, Tekniska nämnden	Klimatpåverkan från tjänsteresor och arbetsresor.
Org4a. Klimatbelastningen från byggentreprenader och byggprodukter ska minska.	Kommunstyrelsen i samarbete med ÖBO, Örebroporten och Futurum	Andel byggprojekt som följer strategin för hållbart byggande.
Org4b: Klimatbelastningen från inköp och drift av IT-produkter ska i möjligaste mån minska.	Kommunstyrelsen	Genomsnittlig livslängd för IT-produkter. Antal IT-produkter per anställd, elev och förtroendevald.
Org4d: Klimatbelastningen från avfall ska minska och materialåtervinningen ska öka.	Kommunstyrelsen, Tekniska nämnden	Samma som vid uppföljning av avfallsplanen.

Org5. Kumbro tillsammans med Kommunstyrelsen ska bidra till ökad produktion av förnybar elenergi och biogas med 94,1 respektive 13 GWh från 2014 till 2020.	Kumbro och Kommunstyrelsen	Örebro kommuns bidrag till ny produktion av vindel/solel respektive fordonsgas (GWh).
Org6. Upphandling ska användas som verktyg för att minska Örebro kommuns klimatpåverkan.	Kommunstyrelsen i samverkan med berörda nämnder och bolag	Andel upphandlingar där klimatkraven följs upp.
Org7a: Klimatbelastningen från kommunens kapitalförvaltning ska vara lägre än jämförbara index och ska årligen minska, med ambitionen att vara klimatneutral 2030.	Kommunstyrelsen	Klimatbelastning från kommunens kapitalförvaltning relativt jämförbara index.
Org7b: Den externa låneskulden ska förpackas i gröna obligationer där så är möjligt.	Kommunstyrelsen	Andel av upplåningen som paketerats i gröna obligationer.
Org8. Klimatpåverkan från de event Örebro kommun anordnar eller ger bidrag till ska minska.	Kommunstyrelsen	Andel event som följer riktlinjer för hållbara event.

Delansvar

Delmål	Målsansvarig	Förslag till indikatorer
Org3a: Klimatbelastningen per kg inköpta livsmedel ska minska med 20 procent till 2020 och 46 procent till 2030, jämfört med nivån 2014.	Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasienämnden, Vård- och omsorgsnämnd väster, Vård- och omsorgsnämnd öster, Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, med stöd av Kommunstyrelsen	Klimatbelastningen per kg livsmedel fördelat per ansvarig nämnd samt för kommunen som helhet.

<p>Org3b: Mängden matsvinn från måltider inom kommunens organisation ska uppgå till högst 10 procent 2020 och högst 8 procent 2030.</p>	<p>Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasienämnden, Vård- och omsorgsnämnd väster, Vård- och omsorgsnämnd öster, med stöd av Kommunstyrelsen</p>	<p>Andel matsvinn (kg) av total mängd serverad mat under två mätperioder per år.</p>
<p>Org3c: Andelen ekologiska livsmedelsinköp ska uppgå till 80 procent 2020 och andelen inköp av närproducerade livsmedel ska uppgå till minst 20 procent 2020.</p>	<p>Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasienämnden, Vård- och omsorgsnämnd väster, Vård- och omsorgsnämnd öster, Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, med stöd av Kommunstyrelsen</p>	<p>Andelen ekologiska livsmedel av total mängd inköpta livsmedel (kr och kg) fördelat per ansvarig nämnd samt för kommunen som helhet.</p> <p>Andel närproducerade livsmedel av total mängd inköpta livsmedel (kr och kg) fördelat per ansvarig nämnd (på sikt) samt för kommunen som helhet.</p>
<p>Org3d: Alla inköp av kaffe, te, bananer, kakao och drickchoklad samt 50 procent av chokladkonfektyr ska vara etiskt märkta 2020.</p>	<p>Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasienämnden, Vård- och omsorgsnämnd väster, Vård- och omsorgsnämnd öster, Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, med stöd av Kommunstyrelsen</p>	<p>Andel etiskt märkta inköp för respektive varugrupp (kr och kg) fördelat per ansvarig nämnd samt för kommunen som helhet.</p>
<p>Org3e. Örebro kommuns verksamheter ska följa konceptet Smartare mat.</p>	<p>Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasienämnden, Vård- och omsorgsnämnd väster, Vård- och omsorgsnämnd öster, Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, med stöd av Kommunstyrelsen</p>	<p>Andel kött producerat under goda djuretiska förhållanden.</p>
<p>Org4c: Klimatbelastningen från anläggningsentreprenader ska minska.</p>	<p>Tekniska nämnden, med stöd av Kommunstyrelsen</p>	<p>Förändring av klimatbelastning från anläggningsentreprenader.</p>

Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Huvudansvar

Delmål	Målsansvarig	Förslag till indikatorer
Org3a: Klimatbelastningen per kg inköpta livsmedel ska minska med 20 procent till 2020 och 46 procent till 2030, jämfört med nivån 2014.	Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasienämnden, Vård- och omsorgsnämnd väster, Vård- och omsorgsnämnd öster, Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, med stöd av Kommunstyrelsen	Klimatbelastningen per kg livsmedel fördelat per ansvarig nämnd samt för kommunen som helhet.
Org3c: Andelen ekologiska livsmedelsinköp ska uppgå till 80 procent 2020 och andelen inköp av närproducerade livsmedel ska uppgå till minst 20 procent 2020.	Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasienämnden, Vård- och omsorgsnämnd väster, Vård- och omsorgsnämnd öster, Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, med stöd av Kommunstyrelsen	Andelen ekologiska livsmedel av total mängd inköpta livsmedel (kr och kg) fördelat per ansvarig nämnd samt för kommunen som helhet. Andel närproducerade livsmedel av total mängd inköpta livsmedel (kr och kg) fördelat per ansvarig nämnd (på sikt) samt för kommunen som helhet.
Org3d: Alla inköp av kaffe, te, bananer, kakao och drickchoklad samt 50 procent av chokladkonfektyr ska vara etiskt märkta 2020.	Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasienämnden, Vård- och omsorgsnämnd väster, Vård- och omsorgsnämnd öster, Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, med stöd av Kommunstyrelsen	Andel etiskt märkta inköp för respektive varugrupp (kr och kg) fördelat per ansvarig nämnd samt för kommunen som helhet.
Org3e. Örebro kommuns verksamheter ska följa konceptet Smartare mat.	Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasienämnden, Vård- och omsorgsnämnd väster, Vård- och omsorgsnämnd öster, Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, med stöd av Kommunstyrelsen	Andel kött producerat under goda djuretiska förhållanden.

Programnämnd samhällsbyggnad

Huvudansvar

Delmål	Målansvarig	Förslag till indikatorer
Geo3. Kommunen ska aktivt påverka högre beslutsnivåer för mer klimatsmarta styrmedel.	Kommunstyrelsen, Programnämnd samhällsbyggnad	Deltagande i nätverk
Geo7b. Kommunens klimatkommunikation i samband med systemförändringar ska förbättras.	Programnämnd samhällsbyggnad, Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasienämnden, Vård- och omsorgsnämnd väster, Vård- och omsorgsnämnd öster, Tekniska nämnden	Antal/andel informationsinsatser där frågan blir belyst. Stickprov på ett antal kommunikationsinsatser som genomförts vid större förändringar.
Geo4. Samhällsplanering ska användas som verktyg för att minska klimatpåverkan.	Programnämnd samhällsbyggnad, Byggnadsnämnden	Bedömning utifrån årsredovisningar.
Org1. Den årliga användningen av el och fjärrvärme ska minska med 3,9 respektive 0,5 GWh mellan 2014 och 2020. Till 2030 ska den årliga användningen av el och fjärrvärme ha minskat med 7,8 respektive 0,9 GWh, jämfört med 2014.	Kommunstyrelsen/ Programnämnd samhällsbyggnad	Förbrukad el och fjärrvärme (GWh)
Org2c: Tjänsteresor och arbetsresor ska bli mer klimatsmarta.	Kommunstyrelsen, Programnämnd samhällsbyggnad, Tekniska nämnden	Tas fram i samband med strategi för hur kommunen kan påverka resvanorna.

Miljönämnden

Huvudansvar

Delmål	Målansvarig	Förslag till indikatorer
Geo6b: Företagstillsyn med fokus på energieffektivisering ska öka.	Miljönämnden	Antal tillståndsrespektive anmälningspliktiga anläggningar i kommunen som fått ett tillsynsbesök med energifokus.

Byggnadsnämnden

Huvudansvar

Delmål	Målsvarig	Förslag till indikatorer
Geo4. Samhällsplanering ska användas som verktyg för att minska klimatpåverkan.	Programnämnd samhällsbyggnad, Byggnadsnämnden	Bedömning utifrån årsredovisningar.

Fritidsnämnden

Huvudansvar

Delmål	Målsvarig	Förslag till indikatorer
Org2b: Andelen förnybara drivmedel ska öka i egen verksamhet och vid upphandling av entreprenader.	Tekniska nämnden, Gymnasienämnden, Fritidsnämnden, Kommunstyrelsen, bolagen	Klimatbelastning från inköpta drivmedel.

Tekniska nämnden

Huvudansvar

Delmål	Målsvarig	Förslag till indikatorer
Geo7b. Kommunens klimatkommunikation i samband med systemförändringar ska förbättras.	Programnämnd samhällsbyggnad, Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasienämnden, Vård- och omsorgsnämnd väster, Vård- och omsorgsnämnd öster, Tekniska nämnden	Antal/andel informationsinsatser där frågan blir belyst. Stickprov på ett antal kommunikationsinsatser som genomförts vid större förändringar.
Geo5. Det ska gå lätt att tanka biogas i Örebro kommun.	Kumbro, Tekniska nämnden	Antal bilar per gasmack, tillgång till biogas vid mackarna.
Org1. Den årliga användningen av el ska minska med 4,4 GWh mellan 2014 och 2020. Till 2030 ska den årliga användningen av el ha minskat med 11,6 GWh, jämfört med 2014.	Tekniska nämnden	Förbrukad el och fjärrvärme (GWh).
Org2a: Kommunens fordonspark ska bli mer klimatsmart.	Tekniska nämnden, bolagen	Samma indikatorer som för kommunens fordonsriktlinjer.
Org2b: Andelen förnybara drivmedel ska öka i egen verksamhet och vid upphandling av entreprenader.	Tekniska nämnden, Gymnasienämnden, Fritidsnämnden, Kommunstyrelsen, bolagen	Klimatbelastning från inköpta drivmedel
Org2c: Tjänsteresor och arbetsresor ska bli mer klimatsmarta.	Kommunstyrelsen, Programnämnd samhällsbyggnad, Tekniska nämnden	Förändrade resvanor till följd av parke-ringsåtgärder.

Org4c: Klimatbelastningen från anläggningsentreprenader ska minska.	Tekniska nämnden, med stöd av Kommunstyrelsen	Förändring av klimatbelastning från anläggningsentreprenader.
Org4d: Klimatbelastningen från avfall ska minska och materialåtervinningen ska öka.	Kommunstyrelsen, Tekniska nämnden	Samma som vid uppföljning av avfallsplanen.
Org5: Tekniska nämnden ska bidra till ökad produktion av förnybar elenergi och biogas med 1 respektive 4 GWh från 2014 till 2020. Till 2030 ska det årliga bidraget av förnybar elenergi och biogas ha ökat med 1 respektive 9 GWh, jämfört med 2014.	Tekniska nämnden	Örebro kommuns bidrag till ny produktion av vindel/solel respektive fordonsgas (GWh).

Delansvar

Delmål	Målsvarig	Förslag till indikatorer
Org6. Upphandling ska användas som verktyg för att minska Örebro kommuns klimatpåverkan.	Kommunstyrelsen i samverkan med berörda nämnder och bolag.	Andel upphandlingar där klimatkraven följs upp.

Förskolenämnden och Grundskolenämnden

Huvudansvar

Delmål	Målsvarig	Förslag till indikatorer
Geo7b. Kommunens klimatkommunikation i samband med systemförändringar ska förbättras	Programnämnd samhällsbyggnad, Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasienämnden, Vård- och omsorgsnämnd väster, Vård- och omsorgsnämnd öster, Tekniska nämnden	Antal/andel informationsinsatser där frågan blir belyst. Stickprov på ett antal kommunikationsinsatser som genomförts vid större förändringar.
Org3a: Klimatbelastningen per kg inköpta livsmedel ska minska med 20 procent till 2020 och 46 procent till 2030, jämfört med nivån 2014.	Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasienämnden, Vård- och omsorgsnämnd väster, Vård- och omsorgsnämnd öster, Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, med stöd av Kommunstyrelsen	Klimatbelastningen per kg livsmedel fördelat per ansvarig nämnd samt för kommunen som helhet.
Org3b: Mängden matsvinn från måltider inom kommunens organisation ska uppgå till högst 10 procent 2020 och högst 8 procent 2030.	Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasienämnden, Vård- och omsorgsnämnd väster, Vård- och omsorgsnämnd öster, med stöd av Kommunstyrelsen	Andel matsvinn (kg) av total mängd serverad mat under två mätperioder per år.

<p>Org3c: Andelen ekologiska livsmedelsinköp ska uppgå till 80 procent 2020 och andelen inköp av närproducerade livsmedel ska uppgå till minst 20 procent 2020.</p>	<p>Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasienämnden, Vård- och omsorgsnämnd väster, Vård- och omsorgsnämnd öster, Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, med stöd av Kommunstyrelsen</p>	<p>Andelen ekologiska livsmedel av total mängd inköpta livsmedel (kr och kg) fördelat per ansvarig nämnd samt för kommunen som helhet.</p> <p>Andel närproducerade livsmedel av total mängd inköpta livsmedel (kr och kg) fördelat per ansvarig nämnd (på sikt) samt för kommunen som helhet.</p>
<p>Org3d: Alla inköp av kaffe, te, bananer, kakao och drickchoklad samt 50 procent av chokladkonfektyr ska vara etiskt märkta 2020.</p>	<p>Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasienämnden, Vård- och omsorgsnämnd väster, Vård- och omsorgsnämnd öster, Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, med stöd av Kommunstyrelsen</p>	<p>Andel etiskt märkta inköp för respektive varugrupp (kr och kg) fördelat per ansvarig nämnd samt för kommunen som helhet.</p>
<p>Org3e. Örebro kommuns verksamheter ska följa konceptet Smartare mat.</p>	<p>Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasienämnden, Vård- och omsorgsnämnd väster, Vård- och omsorgsnämnd öster, Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, med stöd av Kommunstyrelsen</p>	<p>Andel kött producerat under goda djuretiska förhållanden.</p>

Gymnasienämnden

Huvudansvar

Delmål	Målsansvarig	Förslag till indikatorer
Geo7b. Kommunens klimatkommunikation i samband med systemförändringar ska förbättras.	Programnämnd samhällsbyggnad, Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasienämnden, Vård- och omsorgsnämnd väster, Vård- och omsorgsnämnd öster, Tekniska nämnden	Antal/andel informations-insatser där frågan blir belyst. Stickprov på ett antal kommunikations-insatser som genomförts vid större förändringar.
Org2b: Andelen förnybara drivmedel ska öka i egen verksamhet och vid upphandling av entreprenader.	Tekniska nämnden, Gymnasienämnden, Fritidsnämnden, Kommunstyrelsen, bolagen	Klimatbelastning från inköpta drivmedel.
Org3a: Klimatbelastningen per kg inköpta livsmedel ska minska med 20 procent till 2020 och 46 procent till 2030, jämfört med nivån 2014.	Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasienämnden, Vård- och omsorgsnämnd väster, Vård- och omsorgsnämnd öster, Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, med stöd av Kommunstyrelsen	Klimatbelastningen per kg livsmedel fördelat per ansvarig nämnd samt för kommunen som helhet.
Org3b: Mängden matsvinn från måltider inom kommunens organisation ska uppgå till högst 10 procent 2020 och högst 8 procent 2030.	Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasienämnden, Vård- och omsorgsnämnd väster, Vård- och omsorgsnämnd öster, med stöd av Kommunstyrelsen	Andel matsvinn (kg) av total mängd serverad mat under två mätperioder per år.
Org3c: Andelen ekologiska livsmedelsinköp ska uppgå till 80 procent 2020 och andelen inköp av närproducerade livsmedel ska uppgå till minst 20 procent 2020.	Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasienämnden, Vård- och omsorgsnämnd väster, Vård- och omsorgsnämnd öster, Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, med stöd av Kommunstyrelsen	Andelen ekologiska livsmedel av total mängd inköpta livsmedel (kr och kg) fördelat per ansvarig nämnd samt för kommunen som helhet. Andel närproducerade livsmedel av total mängd inköpta livsmedel (kr och kg) fördelat per ansvarig nämnd (på sikt) samt för kommunen som helhet.

Org3d: Alla inköp av kaffe, te, bananer, kakao och drickchoklad samt 50 procent av chokladkonfektyr ska vara etiskt märkta 2020.	Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasienämnden, Vård- och omsorgsnämnd väster, Vård- och omsorgsnämnd öster, Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, med stöd av Kommunstyrelsen	Andel etiskt märkta inköp för respektive varugrupp (kr och kg) fördelat per ansvarig nämnd samt för kommunen som helhet.
Org3e. Örebro kommuns verksamheter ska följa konceptet Smartare mat.	Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasienämnden, Vård- och omsorgsnämnd väster, Vård- och omsorgsnämnd öster, Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, med stöd av Kommunstyrelsen	Andel kött producerat under goda djuretiska förhållanden.

Vård- och omsorgsnämnd väster och Vård- och omsorgsnämnd öster

Huvudansvar

Delmål	Målsansvarig	Förslag till indikatorer
Geo7b. Kommunens klimatkommunikation i samband med systemförändringar ska förbättras.	Programnämnd samhällsbyggnad, Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasienämnden, Vård- och omsorgsnämnd väster, Vård- och omsorgsnämnd öster, Tekniska nämnden	Antal/andel informationsinsatser där frågan blir belyst. Stickprov på ett antal kommunikationsinsatser som genomförts vid större förändringar.
Org3a: Klimatbelastningen per kg inköpta livsmedel ska minska med 20 procent till 2020 och 46 procent till 2030, jämfört med nivån 2014.	Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasienämnden, Vård- och omsorgsnämnd väster, Vård- och omsorgsnämnd öster, Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, med stöd av Kommunstyrelsen	Klimatbelastningen per kg livsmedel fördelat per ansvarig nämnd samt för kommunen som helhet.
Org3b: Mängden matsvinn från måltider inom kommunens organisation ska uppgå till högst 10 procent 2020 och högst 8 procent 2030.	Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasienämnden, Vård- och omsorgsnämnd väster, Vård- och omsorgsnämnd öster, med stöd av Kommunstyrelsen	Andel matsvinn (kg) av total mängd serverad mat under två mätperioder per år.

<p>Org3c: Andelen ekologiska livsmedelsinköp ska uppgå till 80 procent 2020 och andelen inköp av närproducerade livsmedel ska uppgå till minst 20 procent 2020.</p>	<p>Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasienämnden, Vård- och omsorgsnämnd väster, Vård- och omsorgsnämnd öster, Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, med stöd av Kommunstyrelsen</p>	<p>Andelen ekologiska livsmedel av total mängd inköpta livsmedel (kr och kg) fördelat per ansvarig nämnd samt för kommunen som helhet.</p> <p>Andel närproducerade livsmedel av total mängd inköpta livsmedel (kr och kg) fördelat per ansvarig nämnd (på sikt) samt för kommunen som helhet.</p>
<p>Org3d: Alla inköp av kaffe, te, bananer, kakao och drickchoklad samt 50 procent av chokladkonfektyr ska vara etiskt märkta 2020.</p>	<p>Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasienämnden, Vård- och omsorgsnämnd väster, Vård- och omsorgsnämnd öster, Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, med stöd av Kommunstyrelsen</p>	<p>Andel etiskt märkta inköp för respektive varugrupp (kr och kg) fördelat per ansvarig nämnd samt för kommunen som helhet.</p>
<p>Org3e. Örebro kommuns verksamheter ska följa konceptet Smartare mat.</p>	<p>Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasienämnden, Vård- och omsorgsnämnd väster, Vård- och omsorgsnämnd öster, Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, med stöd av Kommunstyrelsen</p>	<p>Andel kött producerat under goda djuretiska förhållanden.</p>

Futurum

Huvudansvar

Delmål	Målansvarig	Förslag till indikatorer
<p>Org1. Den årliga användningen av el och fjärrvärme ska minska med 2,8 respektive 4,2 GWh mellan 2014 och 2020. Till 2030 ska den årliga användningen av el och fjärrvärme ha minskat med 4,2 respektive 6,4 GWh, jämfört med 2014.</p>	<p>Futurum</p>	<p>Förbrukad el och fjärrvärme (GWh)</p>
<p>Org2a: Kommunens fordonspark ska bli mer klimatsmart.</p>	<p>Tekniska nämnden, bolagen</p>	<p>Från uppföljning av kommunens fordonsriktlinjer.</p>
<p>Org2b: Andelen förnybara drivmedel ska öka i egen verksamhet och vid upphandling av entreprenader.</p>	<p>Tekniska nämnden, Gymnasienämnden, Fritidsnämnden, Kommunstyrelsen, bolagen</p>	<p>Klimatbelastning från inköpta drivmedel.</p>

Org5. Futurum ska bidra till ökad produktion av förnybar elenergi med 0,4 GWh från 2014 till 2020.	Futurum	Örebro kommuns bidrag till ny produktion av vindel/solel (GWh).
--	---------	---

Delansvar

Delmål	Målsansvarig	Förslag till indikatorer
Org4a. Klimatbelastningen från byggtreprenader och byggprodukter ska minska.	Kommunstyrelsen i samarbete med ÖBO, Örebroporten och Futurum	Andel byggprojekt som följer strategin för hållbart byggande.
Org6. Upphandling ska användas som verktyg för att minska Örebro kommuns klimatpåverkan.	Kommunstyrelsen i samverkan med berörda nämnder och bolag.	Andel upphandlingar där klimatkraven följs upp.

Gustavsvik

Huvudansvar

Delmål	Målsansvarig	Förslag till indikatorer
Org1. Den årliga användningen av el och fjärrvärme ska minska med 0,3 respektive 0,3 GWh mellan 2014 och 2020. Till 2030 ska den årliga användningen av el och fjärrvärme ha minskat med 1,4 respektive 0,6 GWh, jämfört med 2014.	Gustavsvik	Förbrukad el och fjärrvärme (GWh).
Org2a: Kommunens fordonspark ska bli mer klimatsmart.	Tekniska nämnden, bolagen	Från uppföljning av kommunens fordonsriktlinjer.
Org2b: Andelen förnybara drivmedel ska öka i egen verksamhet och vid upphandling av entreprenader.	Tekniska nämnden, Gymnasienämnden, Fritidsnämnden, Kommunstyrelsen, bolagen	Klimatbelastning från inköpta drivmedel.

Delansvar

Delmål	Målsansvarig	Förslag till indikatorer
Org6. Upphandling ska användas som verktyg för att minska Örebro kommuns klimatpåverkan.	Kommunstyrelsen i samverkan med berörda nämnder och bolag.	Andel upphandlingar där klimatkraven följs upp.

Kumbro

Huvudansvar

Delmål	Målsansvarig	Förslag till indikatorer
Geo6c: Kommunen ska verka för att förmedla förnybar elproduktion till företag och organisationer.	Kumbro	Förmedlad energi (GWh).
Geo5. Det ska gå lätt att tanka biogas i Örebro kommun.	Kumbro, Tekniska nämnden	Antal bilar per gasmack, tillgång till biogas vid mackarna.
Org5. Kumbro tillsammans med Kommunstyrelsen ska bidra till ökad produktion av förnybar elenergi och biogas med 94,1 respektive 13 GWh från 2014 till 2020.	Kumbro och Kommunstyrelsen	Örebro kommuns bidrag till ny produktion av vindel/solel respektive fordonsgas (GWh).

Delansvar

Delmål	Målsansvarig	Förslag till indikatorer
Org6. Upphandling ska användas som verktyg för att minska Örebro kommuns klimatpåverkan.	Kommunstyrelsen i samverkan med berörda nämnder och bolag.	Andel upphandlingar där klimatkraven följs upp.

Västerporten

Huvudansvar

Delmål	Målsansvarig	Förslag till indikatorer
Org1. Den årliga användningen av el och fjärrvärme ska minska med 0,1 respektive 0,6 GWh mellan 2014 och 2020. Till 2030 ska den årliga användningen av el och fjärrvärme ha minskat med 0,3 respektive 1,2 GWh, jämfört med 2014.	Västerporten	Förbrukad el och fjärrvärme (GWh).
Org2a: Kommunens fordonspark ska bli mer klimatsmart.	Tekniska nämnden, bolagen	Från uppföljning av kommunens fordonsriktlinjer.
Org2b: Andelen förnybara drivmedel ska öka i egen verksamhet och vid upphandling av entreprenader.	Tekniska nämnden, Gymnasienämnden, Fritidsnämnden, Kommunstyrelsen, bolagen	Klimatbelastning från inköpta drivmedel.

Delansvar

Delmål	Målsansvarig	Förslag till indikatorer
Org6. Upphandling ska användas som verktyg för att minska Örebro kommuns klimatpåverkan.	Kommunstyrelsen i samverkan med berörda nämnder och bolag.	Andel upphandlingar där klimatkraven följs upp.

Örebrobostäder (ÖBO)

Huvudansvar

Delmål	Målsansvarig	Förslag till indikatorer
Geo6d: Kommunkoncernen ska verka för mer klimatsmart användning av fjärrvärme och fjärrkyla	Kommunstyrelsen, ÖBO	<i>Behöver utredas</i>
Org1. Den årliga användningen av el och fjärrvärme ska minska med 5,0 respektive 40,3 GWh mellan 2014 och 2020. Till 2030 ska den årliga användningen av el och fjärrvärme ha minskat med 8 respektive 70 GWh, jämfört med 2014.	ÖBO	Förbrukad el och fjärrvärme (GWh).
Org2a: Kommunens fordonspark ska bli mer klimatsmart.	Tekniska nämnden, bolagen	Från uppföljning av kommunens fordonsriktlinjer.
Org2b: Andelen förnybara drivmedel ska öka i egen verksamhet och vid upphandling av entreprenader.	Tekniska nämnden, Gymnasienämnden, Fritidsnämnden, Kommunstyrelsen, bolagen	Klimatbelastning från inköpta drivmedel.
Org5. ÖBO ska bidra till ökad produktion av förnybar elenergi 18,4 från 2014 till 2020.	ÖBO	Örebro kommuns bidrag till ny produktion av vindel/solel (GWh).

Delansvar

Delmål	Målsansvarig	Förslag till indikatorer
Org4a. Klimatbelastningen från byggtreprenader och byggprodukter ska minska.	Kommunstyrelsen i samarbete med ÖBO, Örebroporten och Futurum	Andel byggprojekt som följer strategin för hållbart byggande.
Org6. Upphandling ska användas som verktyg för att minska Örebro kommuns klimatpåverkan.	Kommunstyrelsen i samverkan med berörda nämnder och bolag.	Andel upphandlingar där klimatkraven följs upp.

Örebroporten

Huvudansvar

Delmål	Målsansvarig	Förslag till indikatorer
Org1. Den årliga användningen av el och fjärrvärme ska minska med 2,7 respektive 1,1 GWh mellan 2014 och 2020. Till 2030 ska den årliga användningen av el och fjärrvärme ha minskat med 5,8 respektive 4,1 GWh, jämfört med 2014.	Örebroporten	Förbrukad el och fjärrvärme (GWh).
Org2a: Kommunens fordonspark ska bli mer klimatsmart.	Tekniska nämnden, bolagen	Från uppföljning av kommunens fordonsriktlinjer.

Org2b: Andelen förnybara drivmedel ska öka i egen verksamhet och vid upphandling av entreprenader.	Tekniska nämnden, Gymnasienämnden, Fritidsnämnden, Kommunstyrelsen, bolagen	Klimatbelastning från inköpta drivmedel.
Org5. Örebroporten ska bidra till ökad produktion av förnybar elenergi med 0,5 GWh från 2014 till 2020.	Örebroporten	Örebro kommuns bidrag till ny produktion av vindel/solel (GWh).

Delansvar

Delmål	Målsansvarig	Förslag till indikatorer
Org4a. Klimatbelastningen från byggtreprenader och byggprodukter ska minska.	Kommunstyrelsen i samarbete med ÖBO, Örebroporten och Futurum	Andel byggprojekt som följer strategin för hållbart byggande.
Org6. Upphandling ska användas som verktyg för att minska Örebro kommuns klimatpåverkan.	Kommunstyrelsen i samverkan med berörda nämnder och bolag	Andel upphandlingar där klimatkraven följs upp.

Bilaga 2. Avgränsningar och grundläggande antaganden

Klimatbelastningen från det geografiska området Örebro kommun omfattar i klimatstrategin alla aktiviteter inom kommunens gränser i fråga om elanvändning, uppvärmning och transporter. Övriga sektorer är svåra att följa upp och ingår därför inte i målformuleringen, även om de delvis behandlas under de olika delmålen och förslagen till åtgärder.

Klimatbelastningen från Örebro kommun som organisation (kommunkoncernen) omfattar elanvändning, uppvärmning, transporter, livsmedel och produkter. Ambitionen är att i så stor utsträckning som möjligt inkludera alla sektorer med betydande påverkan.

Till organisationen Örebro kommun räknas i detta sammanhang samtliga nämnder och de kommunala bolag (inklusive dotterbolag) där kommunen är majoritetsägare. I viss utsträckning inkluderas även tjänster dessa köper in.

Frågan om hur vi anpassar oss till ett förändrat klimat ingår inte i strategin.

De emissionsfaktorer som legat till grund för beräkningar av nuläge och övergripande målnivåer finns i följande två tabeller.

g CO ₂ /kWh	
El	400
Fjärrvärme	50
Olja	281

Drivmedel	Enhet	Koldioxid, kg
Bensin (inkl. låginblandning)	kg/l	2,71
Diesel (inkl. låginblandning)	kg/l	2,89
HVO30 (diesel med 30 % HVO)	kg/l	2,38
HVO50 (diesel med 50 % HVO)	kg/l	1,90
HVO100	kg/l	0,55
Fame	kg/l	1,58
E85 (årsmedel 82 % etanol)	kg/l	1,03
Biogas (fordonsgas)	kg/m ³	0,79
Biogas (fordonsgas)	kg/kg	1,05
Ecopar	kg/l	2
El 2030	kg/kWh	0,4

Följande befolkningsprognos har legat till grund för målnivåerna för 2020 och 2030.

År	Befolkningsprognos
2020	155 000
2030	175 000

Mer information och resonemang kring avgränsningar och de grundläggande antagandena för klimatstrategin finns i underlagsrapporten.